

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาต้นทุนการผลิตและการตลาดกระต่าช

คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาต้นทุนและการตลาดกระดาษ

T101023

โดย

อมรศรี ตันพิพัฒน์

สมศักดิ์ บัญชัย

REH
SF
A53

๐๒๘๙ ก

เลขหมู่.....101023
เลขทะเบียน.....
วัน,เดือน,ปี.....22 JUN 2009

คณะ เทคโนโลยีการ เกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2531

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ผลการศึกษาต้นทุนการผลิตกระต่าย พบว่า ต้นทุนการผลิตลูกกระต่ายตั้งแต่แรกเกิดถึงหย่านมเท่ากับ 13.32 บาท ประกอบด้วยต้นทุนคงที่ 5.03 บาท ต้นทุนผันแปร 8.29 บาท ส่วนการผลิตกระต่ายขุน โดยเลี้ยงตั้งแต่หลังหย่านมถึงระยะขุนขายได้ 1 ตัว มีต้นทุนเท่ากับ 52.98 บาท ประกอบด้วยต้นทุนคงที่ 7.25 บาท ต้นทุนผันแปร 45.73 บาท ต้นทุนผันแปรที่สำคัญในการผลิตกระต่ายคือค่าอาหาร และค่าแรงงาน

สำหรับด้านการตลาดพบว่าผู้เลี้ยงส่วนใหญ่จะจำหน่ายกระต่ายในรูปกระต่ายมีชีวิต ตลาดรองรับมักไม่แน่นอน จึงเป็นปัญหาต่อผู้ผลิต ราคาผลผลิตจะแตกต่างกันมากขึ้นอยู่กับพันธุ์และคุณภาพเป็นสำคัญ

The study on the production cost and marketing of rabbit showed that cost of rabbit production from birth to weaning was 13.32 baht (fixed cost 5.03 baht and variable cost 8.29 baht). The production cost of fattening rabbits from weaning to market weight was 52.98 baht (fixed cost 7.25 baht and variable cost 45.73 baht). The variable cost was mainly on feed and labour costs. Most farmers sold live rabbits to the market which was uncertain and resulted in problems for farmers. The production price was quite different among producers depending on breed and quality of rabbits.

สารบัญ

บทคัดย่อ	หน้า
สารบัญตาราง	ii
	(v)

บทที่

1	บทนำ	1
	1. ความสำคัญของการศึกษา	1
	2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
	3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
	4. ขอบเขตของการศึกษา	4
	5. การตรวจเอกสาร	4
	6. วิธีการศึกษา	6
2	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกระต่าย	7
	1. การเลี้ยงกระต่ายในต่างประเทศ	7
	2. การเลี้ยงกระต่ายในประเทศไทย	7
	3. พันธุ์กระต่ายที่นิยมเลี้ยง	9
	4. โรงเรือนและอุปกรณ์การเลี้ยง	10
3	การตลาดเนื้อกระต่าย	13
	1. ตลาดต่างประเทศ	13
	2. ตลาดในประเทศ	17
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	20
	1. สภาพทั่วไปของครัวเรือนตัวอย่าง	20
	2. ต้นทุนในการเลี้ยงกระต่าย	29
	3. การตลาดกระต่าย	39

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
5	สรุปและข้อเสนอแนะ	44
	1. สรุปผลการศึกษา	44
	2. ปัญหา	46
	3. ข้อเสนอแนะ	47
	เอกสารอ้างอิง	48

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	เปรียบเทียบการให้คุณค่าทางอาหารของเนื้อกระต่ายกับเนื้อสัตว์อื่น ในปริมาณเดียวกัน	2
1.2	เปรียบเทียบส่วนประกอบของมูลกระต่ายกับมูลสัตว์ชนิดอื่น	3
3.1	การบริโภคเนื้อกระต่ายในประเทศอุตสาหกรรม 12 ประเทศ ปี 1974	14
3.2	ปริมาณการผลิตเนื้อกระต่ายของโลก	15
3.3	ปริมาณสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ 10 ชนิด	16
3.4	ปริมาณการส่งออกเนื้อสัตว์ของประเทศจีน	18
4.1	เพศ และสถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์ในครอบครัว	21
4.2	อายุของผู้เลี้ยงกระต่าย	21
4.3	ระดับการศึกษาของผู้เลี้ยงกระต่าย	23
4.4	การนับถือศาสนาของผู้เลี้ยงกระต่าย	23
4.5	สถานภาพการสมรสของผู้เลี้ยงกระต่าย	24
4.6	อาชีพเดิม อาชีพหลัก และอาชีพรองของผู้เลี้ยงกระต่าย	25
4.7	สาเหตุที่สนใจเลี้ยงกระต่าย	27
4.8	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลี้ยงกระต่ายในปีต่อไป	27
4.9	การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงกระต่ายแก่ผู้อื่น	28
4.10	คำแนะนำและบริการต่าง ๆ จากทางรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	28
4.11	จำนวนพ่อพันธุ์กระต่ายพันธุ์ต่าง ๆ ที่นิยมเลี้ยง	32
4.12	จำนวนแม่พันธุ์กระต่ายพันธุ์ต่าง ๆ ที่นิยมเลี้ยง	33
4.13	สรุบทันทุนการผลิตกระต่าย	37
4.14	ต้นทุนการผลิตกระต่ายตั้งแต่แรกเกิดจนเป็นกระต่ายขุน	38
4.15	รูปแบบการจำหน่าย	40
4.16	สถานที่จำหน่ายเนื้อกระต่ายแก่ผู้ชายบวชหรือนำไปประกอบอาหาร	40

เอกสาร 4.17 เอกแหล่งจำหน่ายกระต่ายของผู้เลี้ยงที่เป็นผู้รวบรวมผลผลิตเองให้นำไปใช้ประโยชน์ค่า 41ราคา
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.18	ลักษณะของกระดาษที่จำหน่าย	41
4.19	ทัศนะเกี่ยวกับความคิดที่จะแปรรูปเนื้อกระดาษ	42
4.20	การตกลงซื้อขายระหว่างผู้เลี้ยงกระดาษกับพ่อค้า	42
4.21	ราคาขายกระดาษภายในประเทศ	43

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

กระต่ายเป็นสัตว์เลี้ยงที่รู้จักกันโดยทั่วไป ซึ่งนอกจากจะเลี้ยงไว้ดูเล่น เพราะเป็นสัตว์ที่น่ารักน่าเอ็นดูแล้ว กระต่ายยังเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญทางด้านโภชนาการ ด้านเศรษฐกิจและด้านการแพทย์ เนื่องจากกระต่ายเป็นสัตว์ให้เนื้อที่มีโปรตีนสูง หนักรวม และขน รวมทั้งมูลของกระต่ายก็สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้ยังใช้เป็นสัตว์ทดลองด้านการแพทย์อีกด้วย ดังนั้นจึงนับได้ว่ากระต่ายเป็นสัตว์ที่ให้ประโยชน์แก่มนุษย์มากพอสมควร

1. ความสำคัญของควรรศึกษา

ในอดีตการเลี้ยงกระต่ายมักเป็นการเลี้ยงเพื่อความสวยงาม และความเพลิดเพลิน เป็นส่วนใหญ่ แต่ในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงกระต่ายเริ่มเปลี่ยนแปลงไป มีผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องกระต่ายมากขึ้น และได้ชี้ให้เห็นว่า กระต่ายเป็นสัตว์ที่ให้คุณค่าและประโยชน์กับมนุษย์ได้หลายทาง ดังนี้

1. เนื้อกระต่ายมีสีขาว สะอาดอ่อน นุ่มรับประทาน รสชาติดี มีคุณค่าทางอาหารสูง คือ มีโปรตีนสูงแต่มีไขมันและแคลอรีต่ำ เมื่อเทียบกับเนื้อสัตว์ชนิดอื่น ๆ (ตารางที่ 1.1) ซึ่งจะเป็นผลดีในการช่วยลดโคเลสเตอรอลในเส้นเลือดได้ จากการสำรวจทัศนคติของประชาชนในการบริโภคเนื้อกระต่ายพบว่า มีผู้คนจำนวนไม่น้อยที่เคยมีประสบการณ์ในการบริโภคเนื้อกระต่าย และเห็นว่าเนื้อกระต่ายมีรสชาติอร่อย ใช้ปรุงอาหารได้เป็นอย่างดีเช่นเดียวกับเนื้อไก่ สุนัข โค หรือ ปลา ในประเทศแถบตะวันตก เช่น ยุโรป และสหรัฐอเมริกา มีประชากรจำนวนมากที่นิยมบริโภคเนื้อกระต่าย

2. หนังกและขนกระต่าย นอกจากเนื้อกระต่ายแล้ว หนังกและขนยังนำไปฟอกและจำหน่ายได้ราคาดี ขณะนี้ความต้องการของตลาดหนังกและขนกระต่ายมีอยู่มาก จึงทำให้ผู้เลี้ยงกระต่ายได้รับผลตอบแทนจากการขายหนังกและขนอีกด้วย โดยหนังกและขนกระต่ายสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายทาง เช่น ทำเครื่องนุ่งห่ม เครื่องประดับ สักหลาด และผลิตภัณฑ์ของเด็กเล่น ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1.1 เปรียบเทียบการให้คุณค่าทางอาหารของเนื้อกระท้ายกับเนื้อสัตว์อื่นๆ ในปริมาณเดียวกัน

ประเภทสัตว์	เนื้อสัตว์	โปรตีน(%)	ไขมัน(%)	เกลือแร่(%)
กระท้าย	เล็ก	20.7	3.8	1.5
	โตเต็มวัย	20.0	6.2	1.3
โค	ส่วนหน้า	18.3	18.9	0.9
	ส่วนหลัง	19.3	18.3	0.9
แกะ	ไหล่	15.6	30.9	0.9
	ขา	18.7	17.5	1.0
สุกร	ไหล่	13.3	34.2	0.8
	ส่วนหลัง	19.7	19.6	1.0
ไก่	ส่วนหลัง	21.5	2.5	1.1
เป็ด	ส่วนหลัง	18.3	19.0	1.3

ที่มา : กรมประมงและอาหาร กระทรวงเกษตร สหราชอาณาจักร (1973).

3. มูลกระท้ายใช้ทำเป็นปุ๋ยได้ดี เพราะมีธาตุไนโตรเจนและฟอสฟอรัสสูง ดังแสดงในตารางที่ 1.2

4. ด้านการแพทย์ โดยกระท้ายใช้เป็นสัตว์ทดลองในด้านต่าง ๆ

5. ด้านเศรษฐกิจ จากการศึกษาข้อมูลในอดีตทำให้ทราบว่า เนื้อกระท้ายเป็นสินค้าที่กำลังอยู่ในความต้องการของตลาดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (Increasing demand) โดยเฉพาะในต่างประเทศอันได้แก่ตลาดในสหรัฐอเมริกาและยุโรป เช่น ในปี 2512 ประเทศอังกฤษสั่งซื้อเนื้อกระท้ายจากต่างประเทศถึงหนึ่งพันกว่าตันเป็นเงินกว่าร้อยล้านบาท ประเทศเยอรมันตะวันตกซื้อเนื้อกระท้ายจากต่างประเทศเป็นเงินเฉลี่ยปีละ 200 ล้านบาท และเมื่อปี 2520 ประเทศสหรัฐอเมริกาสั่งซื้อเนื้อกระท้าย 50 ตัน ประเทศอื่น ๆ เช่น ฝรั่งเศส อิตาลี และญี่ปุ่น ก็นิยมบริโภค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่าในเชิงใดก็ตาม กรุณาติดต่อขอสงวนสิทธิ์และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1.2 เปรียบเทียบส่วนประกอบของมูลกระต่ายกับมูลสัตว์ชนิดอื่น

หน่วย : เปอร์เซ็นต์

ชนิดของสัตว์	น้ำ	ไนโตรเจน	ฟอสฟอรัส	โปรตีน เชื่อม
กระต่าย	31.40	1.4	1.8	0.5
แกะ	59.52	0.768	0.391	0.591
ไก่	56.00	0.8-2.0	0.5-2.0	0.8-0.9
หมู	74.13	0.84	0.39	0.32

ที่มา : สมศักดิ์ บัณฑิตชัย. การเลี้ยงกระต่าย. (2528).

6. ด้านการให้ผลตอบแทน กระต่ายก็สามารถให้ผลตอบแทนเร็ว หลังจากการผสมพันธุ์เพียง 90 วัน ก็สามารถมีเนื้อกระต่ายรับประทานและส่งไปขายตลาดได้แล้ว กระต่ายเป็นสัตว์ที่กินธัญพืชต่าง ๆ และพวกอาหารหยาก ซึ่งหาได้ง่าย เช่น พวกหญ้าและเศษผักเกือบทุกชนิดเป็นอาหาร อาหารนอกเหนือจากนี้ อาจเป็นข้าวสุก กากมะพร้าว กากถั่ว รำ หรือ ปลายข้าว ซึ่งอาหารเหล่านี้เป็นอาหารที่ใช้เลี้ยงกระต่ายเป็นการค้า เพราะทำให้กระต่ายให้ลูกมากและโตเร็ว ดังนั้นจากข้อมูลข้างต้นนับว่าเป็นเหตุผลที่น่าสนใจในการที่จะทำให้ผู้ผลิตหันมาเลี้ยงกระต่ายกันอย่างจริงจังเพื่อเป็นการค้า สำหรับส่งเป็นสินค้าออกและจำหน่ายภายในประเทศ ซึ่งจะเป็นการช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศให้ดีขึ้น แต่ทั้งนี้ผู้ผลิตก็ควรจะมีข้อมูลในการลงทุนที่ถูกต้องเพื่อตัดสินใจในการลงทุนด้วย จึงคาดว่าผลการศึกษาต้นทุนการผลิตกระต่ายนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อผู้ลงทุนไม่มากนัก

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อเป็นการสนับสนุน และ เป็นการชี้แนวทางให้มีผู้ผลิตและบริโภค เนื้อกระต่ายมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจะส่งผลให้คนในประเทศมีแหล่งอาหารโปรตีนเพิ่มขึ้น และทำให้ผู้ที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ต่อมการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เข้ามาดำเนินการผลิตในด้านนี้ สามารถมองเห็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานให้เป็นธุรกิจหรือเป็นการค้าอย่างจริงจังยิ่งขึ้น โดยสามารถนำผลผลิตออกจำหน่ายในตลาดภายในประเทศได้อย่างแพร่หลาย รวมทั้งมีการส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และนำเงินตราต่างประเทศ เข้าประเทศ สำหรับวัตถุประสงค์หลักในการศึกษาคั้งนี้คือ

1. ศึกษาต้นทุนในการผลิตกระดาษของฟาร์มและผู้เลี้ยงทั่วไป
2. ศึกษาแหล่งตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งแนวทางการส่งออก

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่

1. ทำให้ทราบถึงสภาพทั่วไปและปัญหาของตลาดกระดาษภายในประเทศและต่างประเทศ
2. ทำให้ทราบถึงต้นทุนในการผลิตกระดาษ
3. ผลการศึกษาที่ได้สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจเกี่ยวกับการเลี้ยงกระดาษและผู้สนใจจะดำเนินธุรกิจในด้านนี้

4. ขอบเขตของการศึกษา

เนื่องจากฟาร์มและผู้เลี้ยงกระดาษรายย่อยกระจัดกระจายอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ดังนั้นในการศึกษา จึงอาศัยข้อมูลจากในเขตกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดเกือบทุกภาคของประเทศยกเว้นเฉพาะภาคใต้ เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านระยะเวลา และขาดข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งผู้เลี้ยงในภาคใต้

5. การตรวจเอกสาร

ประยูร และคณะ (2523) ได้ศึกษาทัศนคติที่มีต่อการบริโภคเนื้อกระดาษของประชากรในกรุงเทพมหานคร และสรุปผลว่า จากการสัมภาษณ์ประชากรจำนวน 1,186 คน พบว่า 17.5 % เท่านั้นที่เคยบริโภคเนื้อกระดาษ และในจำนวนนี้ราวครึ่งหนึ่งเท่านั้นที่ยอมรับว่า ชอบเนื้อกระดาษอย่างจริงจัง สำหรับประชากรชาวกรุงเทพฯ อีก 82.5 % ที่ไม่เคยบริโภคเนื้อกระดาษนั้นก็มิได้

หมายความว่า ไม่ชอบหรือไม่กล้ารับประทานไปเสียทั้งหมด หากแต่มีสาเหตุจากหลายประการที่เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทำให้เขาไม่เคยรับประทานเนื้อกระท่าย สาเหตุสำคัญก็คือ ไม่ทราบว่าจะไปหาซื้อรับประทานได้ที่ไหน ซึ่งมีอยู่ถึง 27.36 % ของกลุ่มผู้ที่ไม่เคยรับประทาน ดังนั้น หากจะมีการส่งเสริมให้มีการจำหน่ายและการบริโภคเนื้อกระท่ายกันอย่างกว้างขวางแล้ว ผู้ที่ไม่เคยบริโภคเนื้อกระท่าย จำนวน 27.36 % นี้ก็คงจะได้ทดลองซื้อหามาบริโภคกัน ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจซึ่งระบุว่า 39.5% ของผู้ตอบคำถามทั้งหมดจะซื้อกระท่ายมาบริโภค ถ้าหากมีเนื้อกระท่ายจำหน่ายในท้องตลาด ส่วนกลุ่มที่เหลือ 60.5% ที่ตอบว่าจะไม่ซื้อรับประทานนั้น ก็มีเป็นจำนวนมาก ที่ตอบว่า หากมีการสาธิตการประกอบอาหารด้วยเนื้อกระท่ายให้ชมแล้วเขาอาจทดลองบริโภคเนื้อกระท่ายดูบ้างก็ได้ สำหรับสถานที่จำหน่ายเนื้อกระท่ายนั้น ผู้บริโภคส่วนใหญ่ (62.3%, N = 438) เห็นว่าควรจะจำหน่ายตามตลาดสดทั่วไป และมีความเห็นต่อไปว่า ลักษณะเนื้อกระท่ายที่จำหน่าย ควรเป็นชนิดบรรจุหีบห่อสำเร็จบ้าง และเป็นชนิดเลือกชำแหละ เหมือนกับการขายเนื้อสุกรโดยทั่วไปบ้าง ส่วนในเรื่องราคาจำหน่ายเนื้อกระท่ายที่ผู้บริโภคเต็มใจจะซื้อนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นราคาที่อยู่ในช่วงเดียวกับราคาเนื้อสุกรและเนื้อโค คือราคาจะระหว่าง 20 - 30 บาทต่อกิโลกรัม (ราคาในปี 2520) ซึ่งมีอยู่ประมาณครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่เหลือนั้น มีทั้งที่พอใจจะซื้อในราคาที่สูงกว่า 30 บาทต่อกิโลกรัม จึงสรุปได้ว่าโอกาสที่จะส่งเสริมให้มีการบริโภคเนื้อกระท่ายกัน เช่นเดียวกับเนื้อสัตว์อื่น ๆ เช่น เป็ด ไก่ สุกรหรือโค กระบือ นั้น เป็นสิ่งที่อยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ ทั้งนี้ เพราะว่ามีประชากรเป็นจำนวนมากที่ให้ความสนใจในการบริโภคเนื้อกระท่าย อย่างน้อยที่สุดก็มีประชากรเกือบ 10 % ที่ตอบว่าชอบบริโภคเนื้อกระท่าย ซึ่งหากคิดเป็นจำนวนคนแล้ว ก็คงจะมีจำนวนมากพอที่จะทำให้อุตสาหกรรมในการดำเนินธุรกิจการจำหน่ายเนื้อกระท่ายอย่างจริงจัง

สมศักดิ์ และทรงศักดิ์ (2527) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพการให้ผลผลิตของกระท่ายพื้นเมืองและกระท่ายลูกผสมแคลิฟอร์เนีย ณ วัตถุประสงค์ของการทดลองครั้งนี้ เพื่อศึกษาสมรรถภาพการให้ผลผลิตของกระท่ายพื้นเมือง กระท่ายลูกผสม 50% แคลิฟอร์เนีย และกระท่ายลูกผสม 75% แคลิฟอร์เนีย จำนวน 15; 6 และ 19 ตัว ตามลำดับ โดยใช้กระท่ายเพศผู้ผสมกระท่ายเพศเมียให้ตรงตามประเภท บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถภาพการให้ผลผลิต ตั้งแต่ลูกกระท่ายคลอดจนถึงระยะหย่านม 6 สัปดาห์ จากการศึกษาพบว่ากระท่ายลูกผสม 75% แคลิฟอร์เนีย ให้จำนวนลูกต่อครอกเมื่อเกิด และจำนวนลูกต่อครอกเมื่อหย่านมต่ำสุดคือ 6.16 และ 3.5 ตัว ตามลำดับ แต่ให้น้ำหนักหย่านมของลูกกระท่ายสูงสุดคือ 833.39 กรัม กระท่ายลูกผสม 50% แคลิฟอร์เนีย

จำนวนลูกต่อครอกเมื่อหย่านมสูงสุดคือ 5 ตัว และกระท่ายพื้นเมือง ให้จำนวนลูกต่อครอกเมื่อเกิด เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า เอนอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สูงสุด 7.73 ตัว แต่มีน้ำหนักหย่านมของลูกกระต่ายต่ำสุดคือ 688.09 กรัม น้ำหนักแรกเกิดของลูกกระต่าย เพอร์เซนต์ที่เลี้ยงรอดเมื่อหย่านม และจำนวนอาหารขั้นที่ใช้ของกระต่ายพื้นเมือง (46.88 กรัม, 58.86%, 2282.82 กรัม) กระต่ายลูกผสม 50% แคลิฟอร์เนีย (47.29 กรัม, 67.12%, 2543.68 กรัม) และกระต่ายลูกผสม 75% แคลิฟอร์เนีย (53.91 กรัม, 62.28%, 2971.97 กรัม) แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาในเชิงปริมาณ (Quantitative Method) ประกอบด้วยเชิงพรรณนา (Descriptive Method) โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) จากการสัมภาษณ์ประกอบแบบสอบถามตามฟาร์มและผู้เลี้ยงทั่วไป และข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารที่มีผู้รวบรวมไว้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนใหญ่ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการศึกษา เป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ซึ่งได้จากการใช้แบบสอบถาม ออกสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงกระต่ายในเขตกรุงเทพฯ และที่อำเภอกำแพงแสนจังหวัดนครปฐม รวมทั้งต่างจังหวัดอื่น ๆ โดยวิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ตามรายชื่อของผู้ที่เป็นสมาชิกชมรมผู้เลี้ยงกระต่ายแห่งประเทศไทย และตามรายชื่ออื่น ๆ ที่มีผู้แนะนำมารวมทั้งสิ้น 28 ราย นอกจากนี้ยังใช้วิธีการสังเกตการใช้แรงงานในการผลิตจากฟาร์มกระต่าย ภายใต้อาณัติเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ซึ่งมีขนาดฟาร์มประมาณ 300 แม่ ประกอบในการศึกษา ส่วนข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) นั้นส่วนใหญ่ได้จากหน่วยงานราชการต่างๆ เพื่อใช้ศึกษาในเชิงพรรณนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกระดาษ

1. การเลี้ยงกระดาษในต่างประเทศ

กระดาษที่เลี้ยงกันอยู่เกิดขึ้นในทวีปยุโรป และถูกนำไปยังประเทศอังกฤษตอนปลายทศวรรษที่ 11 หรือตอนต้นทศวรรษที่ 12 แต่ยังไม่มีการเลี้ยงกันอย่างแท้จริง การเลี้ยงกระดาษในระยะแรกที่มีการบันทึกไว้เริ่มขึ้นในยุคต้นของอาณาจักรโรมัน โดยกระดาษถูกเลี้ยงไว้ตามอุทยานและถูกนำไปทำเป็นอภกร ต่อมาราวทศวรรษที่ 16 จึงได้มีการเลี้ยงกระดาษกันอย่างจริงจัง

ในแถบอฟริกาได้พยายามส่งเสริมให้ประชาชนเลี้ยงกระดาษแบบหลังบ้าน เพื่อเป็นแหล่งอาหารโปรตีนทดแทน เนื่องจากในแถบนี้กำลังประสบกับปัญหาเรื่องการเพิ่มของประชากร และแหล่งอาหารโปรตีนไม่เพียงพอ ซึ่งประมาณกันว่าครึ่งหนึ่งของเด็กที่เกิดในอาฟริกาทั้งหมดจะเสียชีวิตก่อนอายุ 5 ขวบ สาเหตุสำคัญเกิดจากโรคขาดอาหารโปรตีน (Kwashiokor) รัฐบาลของประเทศแถบนี้จึงได้แก้ปัญหาโดยการส่งเสริมให้มีการเลี้ยงกระดาษ เนื่องจากกระดาษสามารถเปลี่ยนอาหารให้เป็นเนื้อที่มีคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ กกรลงทุน และการใช้เนื้อที่ไม่มาก และสามารถทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศทั่วไปได้เป็นอย่างดี

ส่วนประเทศแถบยุโรปและอเมริกา ได้ทำการผลิต และบริโภคเนื้อกระดาษอย่างจริงจัง แต่ถึงกระนั้นปริมาณการผลิตก็ยังไม่เพียงพอแก่ความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศ จนต้องมีการสั่งซื้อจากต่างประเทศ ในประเทศเยอรมันตะวันตก ผลิตเนื้อกระดาษได้ประมาณปีละ 15,000-20,000 ตัน เป็นมูลค่า 500-600 ล้านบาท ซึ่งยังไม่เพียงพอแก่ความต้องการต้องสั่งเข้ามาอีกประมาณปีละ 200 ล้านบาท จากประเทศโปแลนด์ ฮังการี รุเมเนีย และประเทศอื่นๆ ในยุโรปตะวันออก

2. การเลี้ยงกระดาษในประเทศไทย

การเลี้ยงกระดาษในประเทศไทยได้เริ่มมีมานานแล้ว แต่ก็ไม่ทราบประวัติที่แน่นอน เนื่องจากไม่มีการจดบันทึกไว้ ซึ่งในอดีตเป็นการเลี้ยงเพื่อความเพลิดเพลิน และมีผู้นำมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บริโภคน้ำ ซึ่งกระต่ายที่เลี้ยงในอดีตไม่ทราบพันธุ์ที่แน่นอน ต่อมาเมื่อ 10 ปีที่ผ่านมา ม.ร.ว.ชวณิศนตากร วรธรรม ได้มีแนวความคิดที่จะเลี้ยงกระต่ายเพื่อผลิตเนื้ออย่างจริงจัง จึงได้ส่งกระต่ายพันธุ์ต่างประเทศเข้ามาเลี้ยงในปี 2520 ได้แก่ พันธุ์นิวซีแลนด์ ไวท์ และ แคลิฟอร์เนีย จนถึงปัจจุบัน การเลี้ยงกระต่ายในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะขยายตัวมากขึ้น ศักยภาพในการผลิตเนื้อและหนังติดขนกระต่าย (Potential of the rabbit for meat and fur production)

กระต่ายมีศักยภาพที่จะเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของโลก เนื่องจากกระต่ายมีคุณสมบัติหลายประการที่เป็นข้อได้เปรียบ เมื่อเปรียบเทียบกับสัตว์ประเภทอื่นๆ หลายประการคือ

1. กระต่ายสามารถเลี้ยงด้วยอาหารที่มีธัญพืช (grain) ค่าและเลี้ยงด้วยอาหารหยาบ (roughage) ได้สูง ในสภาวะที่มีการแข่งขันกันระหว่างมนุษย์และสัตว์เลี้ยง ในการใช้ธัญพืชเพิ่มมากขึ้น กระต่ายมีข้อได้เปรียบในการแข่งขันมากกว่าสุกรและสัตว์ปีก เนื่องจากสัตว์เหล่านี้ไม่สามารถเลี้ยงด้วยอาหารหยาบได้มาก หรือในอาหารจะขาดธัญพืชไม่ได้
2. กระต่ายสามารถเปลี่ยนพืชอาหารสัตว์ (forage) ไปเป็นเนื้อได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าสัตว์เคี้ยวเอื้อง เช่น โค และ แกะ จากกรทดลองให้ถั่ว alfalfa ในปริมาณที่เท่าๆ กัน พบว่ากระต่ายสามารถผลิตเนื้อได้เป็น 5 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับโคเนื้อ
3. กระต่ายใช้เนื้อที่ในการเลี้ยงน้อย ใช้อาหารน้อยและระยะเวลาในการเลี้ยงจนถึงน้ำหนักเมื่อฆ่าสั้นกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับ การเลี้ยงโค
4. กระต่ายมีศักยภาพในการสืบพันธุ์ที่สูง เนื่องจากกระต่ายมีการเจริญเติบโตเร็ว ระยะเวลาในการตั้งท้องสั้นและสามารถผสมพันธุ์ได้ทันทีหลังคลอด ในการผลิตกระต่ายเป็นการค้า ศักยภาพในการสืบพันธุ์ที่สูงดังกล่าวถือว่ามีความสำคัญมาก จากงานวิจัยใหม่ๆ แสดงให้เห็นว่า กระต่ายที่ผสมพันธุ์หลังคลอดทันที สามารถให้ลูกได้ โดยการหย่านมลูกกระต่ายเมื่ออายุ 28 วัน และลูกกระต่ายจะคลอดหลังจากนั้นประมาณ 3 วัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าไม่มีสัตว์เลี้ยงประเภทใดที่จะมีศักยภาพในการสืบพันธุ์สูง เช่นนี้ แต่การผสมพันธุ์ดังกล่าวต้องอาศัยประสบการณ์ในการจัดการสูง
5. กระต่ายมีระยะเวลาในการผลิตแต่ละชั่ว (generation) สั้น และมีความสามารถในการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรมของการเจริญเติบโต และลักษณะซากอยู่สูง ดังนั้น การปรับปรุงลักษณะดังกล่าว โดยการคัดเลือกจะกระทำได้อย่างรวดเร็ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. การเลี้ยงกระต่าย สามารถกระทำได้ทั้งการผลิตขนาดเล็ก (Small scale production) เพื่อใช้บริโภคในครอบครัว และการผลิตขนาดใหญ่ (Large scale production) เพื่อผลิตเนื้อเป็นการค้า

3. พันธุ์กระต่ายที่นิยมเลี้ยง

การที่จะเลือกเลี้ยงกระต่ายพันธุ์อะไรนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้เลี้ยงว่าต้องการจะเลี้ยงเพื่อวัตถุประสงค์อะไร เช่น เลี้ยงเพื่อความเพลิดเพลิน เลี้ยงเพื่อส่งเข้าประกวด หรือเลี้ยงเพื่อศึกษา เป็นต้น แต่พันธุ์ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงกระต่าย เพื่อต้องการเนื้อมาบริโภคหรือจำหน่ายเป็นการค้า ได้แก่

3.1 พันธุ์นิวซีแลนด์ กระต่ายพันธุ์นี้ เป็นพันธุ์ที่มีผู้นิยมเลี้ยงกันแพร่หลายมาก ทั้งเลี้ยงเพื่อเอาเนื้อ และเพื่อเอาเฟอร์ (หนังติดขน) พันธุ์นิวซีแลนด์ มีทั้งสีขาว ซึ่งแพร่หลายมากที่สุด สีแดงและสีดำ ทุกพันธุ์มีทรงเหมือนกัน ผิดกันแต่สีขน สีตา และสีเล็บ พันธุ์นิวซีแลนด์มีลำตัวยาว ตัวผู้ตัวยาวถึง 18 นิ้วครึ่ง และตัวเมียยาว 19 นิ้วครึ่ง ตัวผู้โตเต็มที่หนัก 4.5 กิโลกรัม ตัวเมียหนัก 5.0 กิโลกรัม ลักษณะเด่นของกระต่ายนิวซีแลนด์คือ รูปร่างในทางให้เนื้อ ซึ่งมีลำตัวยาวปานกลาง และแน่นทึบ สะโพกมีเนื้อเต็ม หลังกว้าง บั้นท้ายหนักเนื้อแน่น ในด้านการให้ขน กระต่ายพันธุ์นี้มีขนแน่น ไม่หยาบหรือสั้นเกินไป มีขนรองพินค่อนข้างหนา ใช้เป็นเฟอร์ที่นิยมกันมาก

3.2 พันธุ์แคลิฟอร์เนีย เป็นพันธุ์กระต่ายของอเมริกาซึ่งเป็นที่นิยมกันทั่วไป คุณสมบัติของพันธุ์คือ เป็นกระต่ายขนาดกลาง ใช้ประโยชน์ได้หลายทาง ให้เนื้อมาก มีเนื้อเต็มและแน่น สะโพกกลม มีขนทั้งขนนอกและขนรองในแน่น ขนทั่วตัวสีขาว และมีด่างดำที่จมูก หู เท้า และหาง เมื่อใช้ขนทำเฟอร์ ส่วนที่มีสีดำนี้จะถูกตัดทิ้งไป คงมีแต่ขนขาวสะอาด เป็นผืนใหญ่ตลอด กระต่ายแคลิฟอร์เนียให้ลูกที่มีลักษณะสม่ำเสมอ เติบโตเร็ว เป็นที่นิยมสำหรับเลี้ยงเป็นกระต่ายเนื้อ และใช้ในงานโชว์มากที่สุดพันธุ์หนึ่ง

3.3 พันธุ์เฟลมมิชใจแอน กระต่ายพันธุ์นี้มีสีตั้งแต่ สีเทาแก่ เทาอ่อน สีทราย สีดำ สีแดง เจือดำ และสีขาว จัดเป็นกระต่ายพันธุ์ใหญ่และหนักที่สุดพันธุ์หนึ่ง เมื่อโตเต็มที่มีน้ำหนักถึง 6.5 กิโลกรัม ให้หนังผืนใหญ่มาก ลักษณะเด่น มีอกกว้าง ลำตัวยาว มีบั้นท้ายหนาแน่น มีเนื้อเต็ม ตัวเมียมีเหนียงหย่อนยาน สีที่นิยมกันมากคือ สีเทาแก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 พันธุ์แฮมเปญซิลเวอร์ กระต่ายพันธุ์นี้มีต้นกำเนิดในฝรั่งเศส แต่ได้นิยมเลี้ยงกันอย่างแพร่หลายในยุโรป มีคุณสมบัติที่ความทนทาน กินอาหารประหยัดและเติบโตเร็ว ลักษณะมาตรฐานคือ มีลำตัวยาวปานกลาง ไหล่และบั้นท้ายใหญ่ รูปร่างแน่นหนา กระดูกเล็ก และไขมันน้อย เมื่ออายุ 2 เดือน มีน้ำหนัก 1.5 กิโลกรัม มีน้ำหนักโตเต็มที่ประมาณ 4 กิโลกรัม สีขนเป็นสีเทากระดานขะนวนสวยงามมาก ส่วนสีอื่นมี สีเหลือง แดง ส้ม และสีครีม ซึ่งผู้เลี้ยงสามารถคัดเลือกเล่นสีต่างๆ ได้มากแบบ

3.5 กระต่ายไทยและพันธุ์อื่น ๆ กระต่ายที่เลี้ยงกันในเมืองไทย มีอยู่มากมายหลายแบบ ซึ่งปะปนกันจนไม่สามารถจัดเป็นพันธุ์หนึ่งพันธุ์ใดได้แน่นอน ที่นิยมโดยทั่วไปเป็นกระต่ายสีขาว ตาแดง ขนาดไม่เล็กนัก มีขนาดเฉลี่ยประมาณ 2 กิโลกรัม ซึ่งเป็นขนาดโตเต็มวัย สีอื่นๆ ที่อาจหาได้ง่ายคือ สีเทาแซมขาว สีดำตัวขาว สีกระดานขะนวน สีส้ม

4. โรงเรือนและอุปกรณ์การเลี้ยง

4.1 โรงเรือน

แบบของโรงเรือนสำหรับเลี้ยงกระต่ายนั้น จะขึ้นอยู่กับที่ตั้งของโรงเรือนและภูมิอากาศเป็นสิ่งสำคัญ กล่าวคือ ถ้าโรงเรือนตั้งอยู่ในที่ลม จะต้องยกพื้นขึ้นมออย่าให้น้ำท่วมได้ เพราะถ้าน้ำท่วมจะเกิดการหมักหมมของมูลจระและเศษหญ้า ทำให้กระต่ายไม่แข็งแรงและเกิดโรคได้ง่าย ส่วนในเรื่องภูมิอากาศนั้น เนื่องจากประเทศไทยอยู่ในเขตร้อน จึงต้องสร้างโรงเรือนให้โปร่งและกันแดดในตอนบ่ายๆ ได้ ต้องมีการระบายอากาศที่ดี และประการสำคัญ จะต้องป้องกันฝนสาดได้ มิฉะนั้นจะทำให้กระต่ายเป็นหวัดได้ง่าย

ขนาดของโรงเรือน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการเลี้ยง โดยกำหนดความกว้างของโรงเรือนเป็นหลัก ให้เหมาะสมกับจำนวนแถวของกรงที่วางตามแนวยาวของโรงเรือน โดยจำนวนแถวของกรงควรจะเป็น 2; 4 หรือ 6 ถ้าเป็นการเลี้ยงกระต่ายเพื่อการค้า อุปกรณ์ที่ใช้ควรจะให้คงทนพอสมควร และต้องคำนึงถึงความสะดวกสบายของกระต่ายและผู้เลี้ยง กล่าวคืออย่าให้แออัดยัดเยียดจนเกินไป ผู้เลี้ยงสามารถดูแลได้สะดวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 กรงเลี้ยงกระต่าย

แบบของกรงที่ใช้เลี้ยงกันอยู่ในปัจจุบัน แบ่งการพิจารณาออกเป็น 3 แบบคือ แบบที่หนึ่ง เป็นแบบของกรงเมื่อพิจารณาตามสภาพแวดล้อม ซึ่งยังแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท เป็นกรงเลี้ยงกระต่ายภายในโรงเรือน (indoor hutch) และกรงเลี้ยงกระต่ายภายนอกโรงเรือน (outdoor hutch) แบบที่สอง พิจารณาตามระบบการเลี้ยง แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทเช่นกัน คือ กรงเดี่ยว (single hutch) และกรงรวม (colony pen) ส่วนแบบที่สาม พิจารณาตามวัสดุที่ใช้ทำกรง ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ กรงลวดทั้งหมด (all-wire hutch) กรงที่ทำด้วยโครงไม้กรุด้วยลวด (wooden-frame wire hutch) และกรงกึ่งไม้กึ่งลวด (semienclosed hutch)

4.3 อุปกรณ์การให้อาหาร

ในการให้อาหารกระต่าย สามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หาได้ง่าย เช่น กระป๋อง ถ้วย ถาด จานดินเผา หรือจะเป็นรางอาหารก็ได้ ที่สำคัญคือ อุปกรณ์ดังกล่าวต้องสามารถป้องกันการคืบเขี่ยอาหารตกหล่น และสามารถป้องกันกระต่ายเข้าไปปัสสาวะหรืออุจจาระได้ แต่ถ้านำกรงเลี้ยงกระต่ายเป็นการค้าหรือฟาร์มขนาดใหญ่ จะใช้อุปกรณ์ให้อาหารที่เรียกว่า ฟีดฮอปเปอร์ ซึ่งหมายถึง ภาชนะที่ใส่อาหารได้คราวละมากๆ ตั้งไว้ให้กินตามใจชอบ คราวละหลายๆ วัน ภาชนะแบบนี้ทำให้ประหยัดเวลาและแรงงานในการให้อาหาร

4.4 อุปกรณ์การให้น้ำ

การให้น้ำสำหรับเลี้ยงกระต่าย สามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หาได้ง่ายโดยทั่วไป เช่น ขวด กระป๋อง ถ้วย ถาดต่างๆ เป็นต้น โดยภาชนะเหล่านี้ควรมีความจุน้ำได้พอสมควร ซึ่งโดยทั่วไป นิยมใช้ภาชนะที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 8 นิ้ว ลึก 4 นิ้ว ส่วนการเลี้ยงกระต่ายเป็นการค้า นิยมใช้ระบบการให้น้ำแบบอัตโนมัติ ซึ่งช่วยให้ประหยัดเวลาและแรงงานในการทำความสะอาดภาชนะใส่น้ำและการเติมน้ำ

4.5 รั้งคลอด

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์ของกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีอายุคงเหลือใช้ประโยชน์ 5 ปี นับตั้งแต่วันที่ออกพิมพ์
 รั้งคลอดเป็นอุปกรณ์ที่ควรเอาใส่ไว้ในกรงก่อนกำหนดคลอดของกระต่าย 3-4 วัน เพื่อ
 ไม่ว่าให้กระต่ายรู้จักที่คลอดและมีเวลเตรียมรั้งคลอดของตัวเองถ้ารั้งคลอดแบบง่ายที่มีสามารรถทำ

ด้วยไม้สูงประมาณ 15 เซนติเมตร กว้าง 30 x 40 เซนติเมตร พื้นรั้งอาจจะทำด้วยมุงลวดหรือไม้ ซึ่งควรปูด้วยหญ้าแห้งหรือฟางข้าว

สำหรับอุปกรณ์อื่นๆที่อาจจะมีความสะดวกในการดำเนินงานของฟาร์ม ได้แก่ กล้องหรือกรงสำหรับขนย้ายกระต่าย อุปกรณ์สำหรับทำเบอร์กระต่ายเพื่อสะดวกต่อการทำบันทึกประวัติ นอกจากนี้ก็มีอุปกรณ์ปลีกย่อยอื่นๆ อีก เช่น รถเข็น กรรไกรตัดเล็บ แปรงลวด เครื่องผสมและเครื่องอัดเม็ดอาหาร (กรณีที่ผลิตอาหารใช้เอง) เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การตลาดเนื้อกระต่าย

1. ตลาดต่างประเทศ

แม้ว่าการบริโภคเนื้อกระต่ายในประเทศไทยจะยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก แต่ในต่างประเทศการบริโภคเนื้อกระต่ายกลับเป็นที่นิยมกันมาก ดังจะเห็นได้จากสถิติการบริโภคเนื้อกระต่ายในประเทศอุตสาหกรรม 12 ประเทศ ในปี 1974 (ตารางที่ 3.1) ประเทศอุตสาหกรรมที่สำคัญทั้ง 12 ประเทศบริโภคเนื้อกระต่ายถึงปีละ 579,240 ตัน ประเทศที่นิยมบริโภคเนื้อกระต่ายมากที่สุดได้แก่ ฝรั่งเศส รองลงมาคือ สหภาพโซเวียต และอิตาลี นอกจากนี้สถิติดังกล่าวตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ก็ยังมีสิ่งบ่งชี้ให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของตลาดเนื้อกระต่ายโดยลำดับ ซึ่งจะเห็นได้จากการเคลื่อนไหวดังต่อไปนี้

ปี ค.ศ. 1974 ประเทศแคนาดาได้ออกกฎหมายบังคับเพื่อกำหนดมาตรฐานสำหรับโรงงานผลิตเนื้อกระต่ายเป็นครั้งแรก

ค.ศ. 1976 มีการจัดสัมมนาเกี่ยวกับการผลิตกระต่ายเป็นครั้งแรกที่ประเทศสเปน และครั้งต่อมาที่ประเทศเยอรมัน

ค.ศ. 1977 ประเทศไทยมีการประชุมเกี่ยวกับกระต่ายเป็นครั้งแรกในเดือนธันวาคม

ถ้าเปรียบเทียบสถิติการบริโภคในปี 1974 (ตารางที่ 3.1) กับปริมาณการผลิตในปี 1984 (ตารางที่ 3.2) จะเห็นได้ว่าในช่วงระยะเวลาเพียง 10 ปี ปริมาณความต้องการเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว โดยปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้นเป็น 1,000,000 เมตริกตัน ในปี 1984 ซึ่งคิดเป็นจำนวนกระต่าย 708,800 ตัว เมื่อเปรียบเทียบปริมาณสัตว์เลี้ยงที่ใช้เป็นอาหารที่สำคัญของโลก จะเห็นได้ว่ากระต่ายเป็นสัตว์ที่นิยมเลี้ยงเป็นอาหารในลำดับที่ 5 รองจาก ไก่ วัว แกะ และสุกร (ตารางที่ 3.3) ปัจจุบันประเทศที่ผลิตเนื้อกระต่ายได้มากที่สุดคือ สหภาพโซเวียต 210,000 เมตริกตัน รองลงมาคือ ฝรั่งเศส อิตาลี สเปน และจีน

สำหรับฝรั่งเศสในปี 1983 มีการส่งเนื้อกระต่ายไปจำหน่ายยังต่างประเทศ คิดเป็นมูลค่า 64,292,000 ฟรังก์ โดยมีสวิสเซอร์แลนด์เป็นลูกค้ารายใหญ่ ส่วนกระต่ายมีชีวิตส่งออก

เอกสทั้งหมด 5,593,000 ฟรังก์ และส่งไปจำหน่ายยังสเปนมากที่สุด (Commercial Rabbit, June/การค้าไม่ว่ากรณินคณอ์สืบอีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้ July 1984.)

ตารางที่ 3.1 การบริโภคเนื้อกระท่ายในประเทศอุตสาหกรรม 12 ประเทศ ปี 1974

ประเทศ	ประชากร เรียงตามลำดับการบริโภคเนื้อกระท่าย (000's) ^{a/}	การบริโภคเนื้อ กระท่ายต่อหัว (กิโลกรัม) ^{b/}	ปริมาณการบริโภค ในปี 1974 เป็น เมตริกตัน (B)x(C)/100
(A)	(B)	(C)	(B)x(C)/100
ฝรั่งเศส	52,510	5.900	309,809 ^{c/}
สหภาพโซเวียต	252,000	0.670	170,000 ^{d/}
อิตาลี	55,410	1.180	65,384
สหราชอาณาจักรอังกฤษ	35,970	0.270	15,112
เบลเยียม	9,779	0.984	9,614
เยอรมันตะวันตก	62,040	0.136	8,437
สวีเดน	6,440	0.753	4,852
เนเธอร์แลนด์	13,540	0.315	4,265
สหรัฐอเมริกา	211,890	0.020	4,238
ญี่ปุ่น	109,690	0.036	3,948
แคนาดา	22,480	0.057	1,281
นอร์เวย์	3,990	0.075	300
รวม	855,710	0.70	579,240

ที่มา : a World Bank Atlas; 1976.

b World Rabbit Science Association, Newsletter Jan. 1977.

c Partially estimated since Japanese import data include other meat not classified elsewhere.

d This USSER Production Figure for rabbit meat from เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น Cuniculture, May 1977. และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.2 ปริมาณการผลิตเนื้อกระต่ายของโลก

หน่วย : 1,000 เมตริกตัน

ประเทศ	น.น.ซากกระต่าย
สหภาพโซเวียต	210
ฝรั่งเศส	180
อิตาลี	160
สเปน	120
จีน	60
ฮังการี	40
โปแลนด์	25
โปตุเกศ	20
เยอรมันตะวันออก	20
เยอรมันตะวันตก	15
สหราชอาณาจักรอังกฤษ	15
สหรัฐอเมริกา	15
อื่น ๆ	120
รวมผลผลิตของโลก	1,000

ที่มา : The Journal of Applied Rabbit Research, 1985.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.3 ปริมาณสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ 10 ชนิด

ชนิด	จำนวนโดยประมาณ (1,000 ตัว)	แหล่งที่มา
1. ไก่	6,393,470	a
2. โค	1,209,833	b
3. แกะ	1,130,751	b
4. สุกร	779,324	b
5. กระต่าย	708,800	c
6. แพะ	468,705	b
7. เป็ด	149,672	a
8. กระบือ	121,636	b
9. ไก่จวง	116,202	a
10. อูฐ	16,773	b

หมายเหตุ : A Span of as much as 3 years may exist in some cases.

ที่มา : a. FAO Expert Consultation on Rural Poultry and Rabbit Production, 1982.
 b. FAO Production Yearbook, 1981.
 c. The Journal of Applied Rabbit Research, 1985.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเทศจีนเป็นผู้ส่งออกเนื้อกระต่ายที่สำคัญของโลกรายหนึ่ง จีนเริ่มส่งออกเนื้อกระต่ายแช่แข็ง และขนกระต่ายมาตั้งแต่ปี 1960 ปริมาณการส่งออกเนื้อกระต่ายเพิ่มสูงขึ้นในปี 1975 จาก 17,100 ตัน เป็น 33,600 ตัน และรักษาระดับเรื่อยมา ส่วนการส่งออกขนกระต่ายมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นในปี 1983 คือ ส่งออกประมาณ 7,600 ตัน และรักษาระดับเรื่อยมา (ตารางที่ 3.4)

สำหรับประเทศไทยมีการส่งเนื้อ หนังก และขนกระต่ายออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศบ้างเหมือนกัน แต่ปริมาณน้อยมากจนไม่สามารถที่จะรวบรวมสถิติได้ การส่งออกทำใน 2 ลักษณะ คือ เป็นฟาร์มขนาดใหญ่ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งออกโดยตรง กับอีกลักษณะหนึ่งคือมีพ่อค้าคนกลางมาติดต่อให้กลุ่มผู้เลี้ยงกระต่ายรวบรวมผลผลิต เพื่อส่งออกเป็นครั้งคราวตามที่ได้รับการสั่งซื้อ ประเทศที่เคยติดต่อและคาดว่าจะ เป็นตลาดที่ดีของไทยได้แก่ สาธารณรัฐเยอรมัน สิงคโปร์ และมาเลเซีย นอกจากนี้ยังมีประเทศในแถบยุโรปที่นิยมบริโภคเนื้อกระต่าย และมีการขยายตัวของตลาดกระต่ายอย่างมาก ทั้งนี้ถ้าต้องการพัฒนาตลาดเพื่อส่งออกได้ จะต้องมีการพัฒนาทางด้าน การผลิตควบคู่ไปด้วย ทั้งด้าน ปริมาณ คุณภาพการเลี้ยง และ โรงฆ่าที่ทันสมัย จนเป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ

2. ตลาดในประเทศ

เนื่องจากการผลิตกระต่ายเป็นการค้าในประเทศยังอยู่ในระยะเริ่มต้น จึงไม่สามารถรวบรวมตัวเลขที่เป็นทางการได้ แต่จากข้อมูลโดยประมาณของสมาคมผู้ผลิตกระต่ายในท้องถิ่นระบุว่า ประเทศไทยสามารถผลิตกระต่ายเพื่อจำหน่ายเนื้อได้ปีละ 26 ตัน และยังมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากราคาอยู่ในเกณฑ์ที่ดี และต้นทุนการผลิตต่ำ ตลาดในประเทศที่สำคัญคือ ภัตตาคาร และห้างสรรพสินค้า ซึ่งจะจำหน่ายในรูปเนื้อกระต่ายแช่แข็งที่มีการบรรจุหีบห่ออย่างดี เนื่องจากตลาดภายในประเทศยังไม่สู้เป็นที่นิยมแพร่หลายนัก ตลาดที่สำคัญจึงเป็นตลาดต่างประเทศ เพื่อเป็นการจูงใจให้มีการผลิตกระต่ายเนื้อให้แพร่หลาย จึงได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีทุนน้อยมีพื้นที่จำกัด เริ่มเลี้ยงกระต่ายเพื่อบริโภคภายในครัวเรือนก่อน โดยเฉพาะ เกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการประมาณ 500 ครอบครัว และคาดว่าจะมีครอบครัวตำรวจตระเวนชายแดนเข้าร่วมโครงการอีกประมาณ 50 ครอบครัว นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้เลี้ยงกระต่ายในโครงการอาหารกลางวันอีกด้วย คาดว่าเมื่อความนิยมบริโภคกระต่ายเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงข้อมูลอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.4 ปริมาณการส่งออกเนื้อสัตว์ของประเทศจีน

หน่วย : 1,000 ตัน

ปี	เนื้อแช่แข็ง			ขนกระต่าย
	สุกร	สัตว์ปีก	กระต่าย	
1950	7.9	0.1	-	-
1960	74.3	4.8	0.9	0.4
1970	80.5	13.1	17.1	0.8
1975	61.2	33.8	33.6	2.1
1980	63.8	43.9	38.6	4.2
1981	67.2	41.8	31.5	4.6
1982	96.8	44.6	40.4	3.4
1983	95.6	50.2	33.8	7.6
1984	91.7	39.0	34.3	7.7

ที่มา : USDA Foreign Agricultural Economic Report No. 226, April, 1987.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพิ่มขึ้น ประกอบกับการพัฒนาทางด้านตลาดกระดาษมากขึ้น การผลิตเนื้อกระดาษเพื่อการค้าใน
ระบบอุตสาหกรรมย่อมพัฒนาขึ้นได้ไม่ยาก เมื่อมีทั้งตลาดภายในประเทศและต่างประเทศรองรับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สภาพของผู้เลี้ยงกระต่ายโดยทั่วไป จะเป็นผู้เลี้ยงรายย่อย ซึ่งมีกำลังการผลิตค่อนข้างต่ำ และมีเพียงไม่กี่รายเท่านั้นที่เลี้ยงมาก หรือจัดเป็นผู้ผลิตขนาดกลาง ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะดำเนินกิจการอยู่ในต่างจังหวัด ทั้งนี้ในการสำรวจได้พยายามรวบรวมรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับผู้เลี้ยง และการเลี้ยงให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ โดยได้ศึกษาถึงรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งด้านการผลิตและการตลาด

1. สภาพทั่วไปของครัวเรือนตัวอย่าง

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงลักษณะทางสังคม เพศ สถานภาพของผู้ที่เลี้ยงกระต่าย ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส

1.1 เพศ และสถานภาพของผู้เลี้ยงกระต่าย

ในจำนวนผู้เลี้ยงกระต่ายทั้งสิ้น 28 ราย เป็นเพศชาย จำนวน 21 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 75 และเป็นผู้เลี้ยงกระต่ายเพศหญิง จำนวน 7 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 25 สำหรับผู้เลี้ยงกระต่ายเพศชายที่เป็นหัวหน้าครอบครัวมีจำนวน 10 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 35.71 และผู้เลี้ยงกระต่ายเพศชายที่ไม่ใช่หัวหน้าครอบครัว มีจำนวน 11 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 39.29 ส่วนผู้เลี้ยงกระต่ายเพศหญิงมีทั้งหมด 7 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 25 ล้วนมิได้เป็นหัวหน้าครอบครัวทั้งสิ้น (ตารางที่ 4.1)

1.2 อายุ

จากการสำรวจในด้านของอายุของผู้เลี้ยงกระต่าย พบว่าผู้เลี้ยงกระต่ายส่วนใหญ่มีอายุไม่มากนักคือ จะมีอายุระหว่าง 20-29 ปี จำนวน 11 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 39.29 รองลงมาคือ ช่วงอายุระหว่าง 40-49 ปี และ 50-59 ปี ซึ่งมีจำนวนเท่ากันคือ ช่วงละ 5 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 17.86 (สำหรับแต่ละช่วงอายุ) ช่วงอายุระหว่าง 30-39 ปี มี 4 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 14.28 ส่วนผู้เลี้ยงกระต่ายที่ยังเป็นเยาวชนและวัยรุ่นคือ ช่วงอายุระหว่าง 10-19 ปี มี 2 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 7.14 สำหรับผู้เลี้ยงกระต่ายที่อยู่ในวัยสูงอายุคือระหว่าง 70-79 ปี มีเพียง 1 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 3.57 (ตารางที่ 4.2)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 เพศ และสถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์ในครอบครัว

สถานภาพของผู้ให้ สัมภาษณ์ในครอบครัว	เพศ					
	ชาย		หญิง		รวม	
	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
หัวหน้าครอบครัว	10	35.71	-	-	10	35.71
ไม่ใช่หัวหน้าครอบครัว	11	39.29	7	25	18	64.29
รวม	21	75	7	25	28	100

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.2 อายุของผู้เลี้ยงกระต่าย

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวนผู้เลี้ยง	ร้อยละ
10 - 19	2	7.14
20 - 29	11	39.29
30 - 39	4	14.28
40 - 49	5	17.86
50 - 59	5	17.86
60 - 69	-	-
70 - 79	1	3.57
รวม	28	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
 ที่มา : จากการสำรวจ

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
 เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

1.3 การศึกษา

ระดับการศึกษาของผู้เลี้ยงกระต่ายไม่สูงนัก คือส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา 1-4 ถึงร้อยละ 46.43 รองลงมาเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ตอนปลาย หรืออนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 17.86 สำหรับผู้เลี้ยงที่ได้รับการศึกษาระหว่างชั้น ประถมปีที่ 5-7 ระหว่างมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 หรืออาชีวตอนต้น และผู้ที่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จะมีจำนวนเท่ากันคือคิดเป็นร้อยละ 10.71 ในแต่ละระดับการศึกษา ส่วนผู้ที่ได้รับการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษา 1-3 มีเพียงร้อยละ 3.57 (ตารางที่ 4.3)

1.4 ศาสนา

จากการสำรวจพบว่า ผู้เลี้ยงกระต่ายจะประกอบไปด้วยผู้ที่นับถือศาสนาเพียง 2 ศาสนาคือ ศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลามเท่านั้น ผู้เลี้ยงที่นับถือศาสนาพุทธมีจำนวนร้อยละ 57.14 และมักจะอยู่ในต่างจังหวัด ส่วนที่เหลือจะเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม และจะพบมากจากการสำรวจในเขตกรุงเทพมหานคร (ตารางที่ 4.4)

1.5 สถานภาพภพภรรยา

พบว่าผู้เลี้ยงกระต่ายส่วนใหญ่ จะเป็นผู้ที่แต่งงานแล้วและอยู่ด้วยกันถึงร้อยละ 53.57 รองลงมาคือ ผู้เลี้ยงที่ยังเป็นโสดร้อยละ 35.71 ส่วนที่เหลือเป็นผู้ที่แต่งงานแล้วและแยกกันอยู่ และเป็นหม้ายร้อยละ 7.14 และ 3.57 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.5)

1.6 อาชีพ

เมื่อพิจารณาอาชีพเดิมของผู้เลี้ยงกระต่ายพบว่า มีผู้มีอาชีพเลี้ยงกระต่ายอยู่ เดิมเพียงร้อยละ 3.57 เท่านั้น นอกจากนั้นประกอบอาชีพการเกษตร ค้าขาย รับจ้าง และอื่นๆ มาก่อน และจะสังเกตเห็นได้ว่าง ในจำนวนผู้เลี้ยงกระต่ายที่สำรวจได้ 28 ราย มีเพียง 6 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 21.43 เท่านั้นที่เลี้ยงกระต่ายเป็นอาชีพหลัก ทางด้านอาชีพรองพบว่าผู้เลี้ยง ร้อยละ 60.71 เลี้ยงกระต่ายเป็นอาชีพรอง (ตารางที่ 4.6)

1.7 สาเหตุที่สนใจเลี้ยงกระต่าย

จากการสำรวจพบว่าผู้ที่หันมาสนใจเลี้ยงกระต่าย ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 42.86 ส่วนผู้ที่สนใจเลี้ยงเนื่องจากเห็นเพื่อนบ้าน เลี้ยงหรือทำตามเพื่อนบ้านมีจำนวนร้อยละ 17.86 ส่วนที่เหลือเป็นผู้ที่สนใจเลี้ยงเนื่องจากสาเหตุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 ระดับการศึกษาของผู้เลี้ยงกระต่าย

ระดับการศึกษา	จำนวนผู้เลี้ยง	ร้อยละ
ป.1 - 4	13	46.43
ป.5 - 7	3	10.71
ม.ศ.1-3	1	3.57
ม.ศ.4-6 อาชีวศึกษาตอนต้น	3	10.71
อาชีวศึกษาตอนปลาย อนุปริญญา	5	17.86
ปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี	3	10.71
รวม	28	100

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.4 การนับถือศาสนาของผู้เลี้ยงกระต่าย

ศาสนา	จำนวนผู้เลี้ยง	ร้อยละ
พุทธ	16	57.14
อิสลาม	12	42.86
รวม	28	100

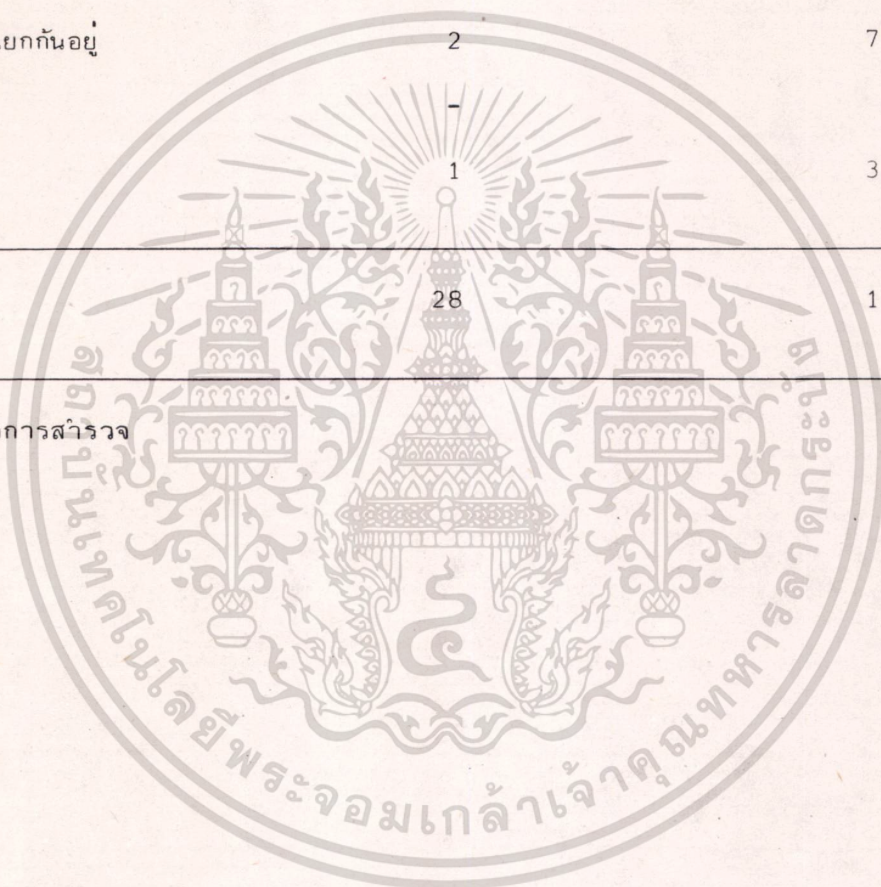
ที่มา : จากการสำรวจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 สถานภาพการสมรสของผู้เลี้ยงกระต่าย

สถานภาพการสมรส	จำนวนผู้เลี้ยง	ร้อยละ
โสด	10	35.71
แต่งงานอยู่ด้วยกัน	15	53.57
แต่งงาน แยกกันอยู่	2	7.14
หย่าร้าง	-	-
หม้าย	1	3.57
รวม	28	100

ที่มา : จากการสำรวจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 อาชีพเต็ม อาชีพหลัก และอาชีพรองของผู้เลี้ยงกระต่าย

ประเภทอาชีพ	อาชีพเต็ม	อาชีพหลัก	อาชีพรอง
ไม่มี	-	-	4 (14.29)
ทำนา	2 (7.14)	-	-
ทำไร่	3 (10.71)	2 (7.14)	1 (3.57)
ทำสวนผลไม้	-	1 (3.57)	-
เลี้ยงสัตว์อื่น	1 (3.57)	1 (3.57)	3 (10.71)
ค้าขาย	5 (17.86)	3 (10.71)	-
รับจ้าง	6 (21.43)	5 (17.86)	-
เลี้ยงกระต่าย	1 (3.57)	6 (21.43)	17 (60.71)
อื่นๆ	10 (35.75)	10 (35.71)	3 (10.71)
รวม	28 (100)	28 (100)	28 (100)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บหมายถึง ค่าร้อยละ

ที่มา : จากการสำรวจ
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อื่น ๆ เช่น บางรายเห็นว่าสนุก เพลิดเพลิน และมีแนวทางที่จะพัฒนาขึ้นไป เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ต้องการทราบวงจรชีวิต และบางรายเลี้ยงด้วยใจรัก และเห็นว่าเลี้ยงง่าย รายได้คุ้มกับการลงทุน (ตารางที่ 4:7)

1.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลี้ยงกระต่ายในปีต่อไป

จากการสำรวจความคิดเห็นในการเลี้ยงกระต่ายปีต่อไปของผู้เลี้ยงกระต่าย - ทั้งสิ้น 28 ราย พบว่ามีจำนวน 23 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 82.14 ยังคิดที่จะเลี้ยงกระต่ายในปีต่อไป และมี 8 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 28.57 ให้ความเห็นว่า จะเลี้ยงในปริมาณเท่าเดิม ส่วนผู้เลี้ยงอีก 15 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 53.57 คิดที่จะขยายขนาดของฟาร์มในปีต่อไป สำหรับผู้เลี้ยงกระต่ายร้อยละ 10.71 ไม่คิดจะเลี้ยงกระต่ายอีกในปีต่อไป ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 7.14 ไม่ให้ความเห็นในคำถามข้อนี้ เพราะยังตัดสินใจไม่ได้ (ตารางที่ 4.8)

1.9 การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงกระต่ายแก่ผู้อื่น

ในเรื่องการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงกระต่าย พบว่าผู้เลี้ยงกระต่าย ร้อยละ 71.43 ไม่เคยแนะนำให้ผู้อื่นเลี้ยงกระต่าย มีเพียงร้อยละ 25 เท่านั้นที่เคยให้คำแนะนำในการเลี้ยงกระต่ายแก่ผู้อื่น (ตารางที่ 4.9)

1.10 การได้รับคำแนะนำและบริการจากรัฐบาล

จากการสำรวจจะเห็นได้ว่า รัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการให้บริการทางวิชาการแก่ผู้เลี้ยงกระต่าย เพราะร้อยละ 53.57 เคยได้รับคำแนะนำจากรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนอีกร้อยละ 35.71 ไม่เคยได้รับคำแนะนำจากแหล่งดังกล่าว (ตารางที่ 4.10) แหล่งข้อมูลที่ผู้เลี้ยงกระต่ายเคยได้รับคำแนะนำต่าง ๆ ได้แก่

1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4. คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง
5. ชมรมกระต่าย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6. ชมรมผู้เลี้ยงกระต่ายแห่งประเทศไทย
7. ศูนย์วิจัย และบำรุงพันธุ์สัตว์ทบกวาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 สาเหตุที่สนใจเลี้ยงกระต่าย

สาเหตุที่สนใจเลี้ยงกระต่าย	จำนวนผู้เลี้ยง	ร้อยละ
เพิ่มรายได้	12	42.86
ทำตามเพื่อนบ้าน	5	17.86
อื่นๆ	11	39.28
รวม	28	100

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลี้ยงกระต่ายในปีต่อไป

ความคิดเห็นในการ เลี้ยงกระต่ายในปีต่อไป	ขนาดของฟาร์ม		รวม
	เท่าเดิม	ขยายขึ้น	
เลี้ยงต่อไป	8 (28.57)	15 (53.57)	23 (82.14)
ไม่เลี้ยงต่อไป	-	-	3 (10.71)
ไม่ตอบ	-	-	2 (7.14)
รวม	8 (28.57)	15 (53.57)	28 (100)

หมายเหตุ : ค่าในวงเล็บหมายถึง ค่าร้อยละ การศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่สามารถแก้ไขใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังงบให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
 ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.9 การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงกระต่ายแก่ผู้อื่น

การให้คำแนะนำ ของผู้เลี้ยงแก่ผู้อื่น	จำนวนผู้เลี้ยง	ร้อยละ
เคยให้คำแนะนำ	7	25
ไม่เคยให้คำแนะนำ	20	71.43
ไม่ตอบ	1	3.57
รวม	28	100

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.10 คำแนะนำและบริการต่างๆ จากทางรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คำแนะนำและบริการต่างๆ จากทางรัฐบาลแก่ผู้เลี้ยง	จำนวนผู้เลี้ยง	ร้อยละ
ได้รับคำแนะนำ	15	53.57
ไม่ได้รับคำแนะนำ	10	35.71
ไม่ตอบ	3	10.71
รวม	28	100

ที่มา : จากการสำรวจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ต้นทุนในการเลี้ยงกระต่าย

ต้นทุนในการเลี้ยงกระต่าย ประกอบด้วย

2.1 ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost)

2.2 ต้นทุนผันแปร (Variable Cost)

2.1 ต้นทุนคงที่ หมายถึง ต้นทุนที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการเลี้ยง กล่าวคือ จะคงที่ตลอด ไม่ว่าจะมีผลผลิตมากน้อยเพียงใดก็ตามซึ่งผู้เลี้ยงจะต้องเสียอยู่แล้ว โดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ต้นทุนคงที่ประกอบด้วย ค่าเสื่อมราคาโรงเรือน เครื่องมือและอุปกรณ์ในการเลี้ยง กระต่าย เช่น กรงกระต่าย อุปกรณ์ในการให้น้ำ ให้อาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ค่าเสื่อมราคายังรวมถึง ค่าเสื่อมราคาของพ่อแม่พันธุ์ และค่าภาษีที่ดินด้วย

ค่าเสื่อมราคา หมายถึง มูลค่าของโรงเรือน เครื่องมือ อุปกรณ์ และสิ่งอื่อย่างในในการเลี้ยงกระต่ายที่เสียไป เนื่องจากการใช้งานเพื่อผลิตกระต่าย ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า สิ่งต่างๆ เหล่านี้ เมื่อใช้ไปแล้วก็ต้องชำรุดสึกหรอไป ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ จะนำเอาค่าชำรุดสึกหรอต่างๆ เหล่านี้ มาเป็นต้นทุนในการเลี้ยงกระต่ายด้วย โดยถือว่าเป็นต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด วิธีคิดค่าเสื่อมราคาของโรงเรือน เครื่องมือ อุปกรณ์ และสิ่งอื่อย่างในการเลี้ยงกระต่ายนี้ จะใช้วิธีคิดแบบเส้นตรง (Straight line method depreciation) คือ คิดค่าเสื่อมราคาของปัจจัยการผลิตเท่ากันทุกๆ ปี ตลอดอายุการใช้งาน คำนวณจากมูลค่าหรือราคาของปัจจัยต่างๆ ที่ลงทุนหรือซื้อ มา หักด้วยมูลค่าสุดท้ายเมื่อหมดอายุการใช้งานแล้ว ทหารด้วยอายุการใช้งานของทรัพย์สินนั้นๆ

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} = \frac{\text{ราคาทรัพย์สินที่ซื้อ} - \text{มูลค่าเมื่อสิ้นสภาพการใช้งาน}}{\text{จำนวนปีที่คาดว่าจะใช้งานได้}}$$

ในที่นี้จะให้มูลค่าเมื่อสิ้นสภาพของการใช้งาน เท่ากับศูนย์

เหตุผลที่เลือกใช้การคิดค่าเสื่อมราคาวิธีนี้ เพราะว่าง่ายและสะดวกต่อการวิเคราะห์ มากอีกทั้งเป็นวิธีที่นิยมกันโดยทั่วไป และที่สำคัญคือ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ในการเลี้ยงกระต่าย ที่จะนำมาคิดค่าเสื่อมราคาครั้งนี้ ก็ใช้งานสม่ำเสมอทุกปีด้วย กล่าวคือ ไม่มีปีใดที่จะใช้มากหรือน้อยไปแต่จะใช้เหมือนกัน หรือใกล้เคียงกันทุกปี ดังนั้นค่าสึกหรออันเกิดจากการใช้งานก็จะเท่ากันทุกปีด้วย เมื่อคิดค่าเสื่อมราคาแต่ละปีได้ก็จะนำค่าเสื่อมราคามาเฉลี่ยให้แก่กระต่ายแต่ละตัว ค่าที่

นำมาใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ได้จากกรสำรวจผู้เลี้ยงกระต่ายทั้งหมด 28 ราย โดยการ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้เข้าไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณนี้ให้สงวนไว้ทั้งนี้ให้มีให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสามารถในการผลิตลูกของพ่อพันธุ์ เท่ากับ 720 ตัว/ปี เนื่องจากพ่อพันธุ์ 1 ตัว จะผสมพันธุ์ได้ประมาณ 3 ครั้ง/สัปดาห์ หรือ 12 ครั้ง/เดือน หรือ 144 ครั้งใน 1 ปี ซึ่งหมายถึงใน 1 ปี พ่อพันธุ์ 1 ตัวจะสามารถผสมพันธุ์ ทำให้แม่กระต่ายให้ลูกได้ 144 ครอก หรือ 720 ตัวต่อปี

ความสามารถในการผลิตลูกของแม่พันธุ์ เท่ากับ 20 ตัว/ปี เนื่องจากแม่พันธุ์ 1 ตัว จะให้ลูกได้ประมาณ 4 ครอกต่อปี แต่ละครอกจะได้ลูกกระต่ายโดยเฉลี่ยประมาณ 5 ตัว ดังนั้น แม่พันธุ์ 1 ตัว จึงสามารถให้ลูกโดยเฉลี่ยได้ประมาณ 20 ตัวต่อปี

ลูกกระต่ายจะหย่านมเมื่ออายุประมาณ 6 สัปดาห์ เมื่อนำลูกกระต่ายไปเลี้ยงหรือขุนต่อ เป็นกระต่ายขุน จะต้องใช้เวลาอีกประมาณ 8 สัปดาห์ หรือ 2 เดือน ซึ่งคิดเป็น 1 รุ่น ดังนั้น ภายใน 1 ปี เมื่อนำลูกกระต่ายหลังหย่านมไปเลี้ยงเป็นกระต่ายขุน จะได้ประมาณ 6 รุ่นต่อปี

2.1.1 โรงเรือน การคำนวณค่าเสื่อมราคาของโรงเรือนที่ใช้เลี้ยงกระต่าย ได้ จากการสำรวจผู้เลี้ยงกระต่าย ซึ่งลักษณะโรงเรือนโดยทั่วไป จะเป็นโครงไม้หลังคาจาก ขนาดความกว้างที่พบ มีขนาดตั้งแต่ 3-6 เมตร ความยาวมีตั้งแต่ 6-10 เมตร มีความสูงตั้งแต่ 2-4 เมตร ซึ่งมูลค่าโรงเรือนของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละรายจะมีมูลค่าต่างกันคือ ตั้งแต่ 7,000 - 25,000 บาท สำหรับอายุการใช้งาน คาดว่าจะใช้งานได้ 5 ปี

ค่าเสื่อมราคาโรงเรือนในการผลิตลูกกระต่าย 1 ตัว = 1.16 บาท

ค่าเสื่อมราคาโรงเรือนในการผลิตกระต่ายขุน 1 ตัว = 3.77 บาท

2.1.2 กรงเลี้ยง กรงเลี้ยงของผู้เลี้ยงส่วนใหญ่ทำด้วยโครงไม้ กรุด้วยลวดตาข่าย หรือทำด้วยไม้ล้วน ขนาดของกรงที่พบจากการสำรวจ มีความกว้างตั้งแต่ 30 - 90 ซม. ความยาวมีตั้งแต่ 60 - 120 ซม. ส่วนสูงตั้งแต่ 30 - 50 ซม. สำหรับมูลค่าของกรงมีตั้งแต่ 50 - 110 บาท ออกุกรใช้งานของกรง คาดว่าจะมีอายุการใช้งานได้ประมาณ 5 ปี

ค่าเสื่อมราคากรงเลี้ยงต่อเนื้อที่เลี้ยงกระต่าย 1 ตัว ราคากรงเฉลี่ย

จำนวนปีที่คาดว่าจะใช้งานได้

ค่าเสื่อมราคากรงเลี้ยงเพื่อผลิตลูกกระต่าย 1 ตัว = 0.86 บาท

ค่าเสื่อมราคากรงเลี้ยงต่อปีคิดให้กระต่ายขุน 1 ตัว = 2.78 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3 พ่อพันธุ์ จากผลการสำรวจ กระจ่ายที่ใช้เลี้ยงเป็นพ่อพันธุ์สำหรับผู้เลี้ยงในเมืองไทย มีอยู่หลายพันธุ์ด้วยกัน จากการสำรวจทั้งหมด ได้จำนวนพ่อพันธุ์ทั้งหมด 374 ตัว พบว่า กระจ่ายที่นิยมใช้ทำเป็นพ่อพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์นิวซีแลนด์ไวท์ ร้อยละ 30.74 รองลงมาได้แก่ พันธุ์แคลิฟอร์เนีย ร้อยละ 20.58 และพันธุ์พื้นเมือง ร้อยละ 19.25 และที่เหลือเป็นพันธุ์อื่นๆ แตกต่างกันไป (ตารางที่ 4.11)

การคำนวณค่าเสื่อมราคาของพ่อพันธุ์กระจ่าย ได้จากการสำรวจ ซึ่งราคาของพ่อพันธุ์แต่ละพันธุ์ จะมีราคาแตกต่างกันคือจะมีราคาตั้งแต่ 40-440 บาทต่อตัว แล้วแต่พันธุ์ อายุการใช้งานโดยเฉลี่ยประมาณ 3 ปี

ค่าเสื่อมราคาพ่อพันธุ์ในการผลิตลูกกระจ่าย 1 ตัว = 0.09 บาท

2.1.4 แม่พันธุ์ กระจ่ายที่ใช้เลี้ยงเป็นแม่พันธุ์สำหรับผู้เลี้ยงในประเทศไทย มีอยู่หลายพันธุ์ด้วยกัน จากการสำรวจ ได้จำนวนแม่พันธุ์ทั้งหมด 3,116 ตัว พบว่ากระจ่ายที่นิยมใช้ทำเป็นแม่พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์พื้นเมืองร้อยละ 22.66 รองลงมาได้แก่ นิวซีแลนด์ไวท์ร้อยละ 21.69 และลูกผสมร้อยละ 17.49 ที่เหลือใช้พันธุ์อื่นๆ แตกต่างกันไป (ตารางที่ 4.12)

การคำนวณค่าเสื่อมราคาของแม่พันธุ์กระจ่าย ได้จากการสำรวจ ซึ่งราคาของแม่พันธุ์ส่วนใหญ่จะมีราคาแตกต่างกัน คือจะมีราคาตั้งแต่ 40 - 350 บาทต่อตัว แล้วแต่พันธุ์ อายุการใช้งานโดยเฉลี่ยประมาณ 3 ปี

ค่าเสื่อมราคาแม่พันธุ์ในการผลิตลูกกระจ่าย 1 ตัว = 2.51 บาท

2.1.5 อุปกรณ์ให้อาหาร จากการสำรวจอุปกรณ์ที่ใช้ในการให้อาหาร เป็นวัสดุราคาถูก เช่น จานดินเผา มีราคาอันละตั้งแต่ 2 - 10 บาท คาดว่าจะใช้งานได้ประมาณ 5 ปี ซึ่งโดยส่วนใหญ่ ผู้เลี้ยงมักจะใช้อุปกรณ์สำหรับให้อาหาร 1 ตัวต่อ 1 อัน สำหรับกระจ่ายหลังหย่านม

ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ให้อาหารในการผลิตลูกกระจ่าย 1 ตัว = 0.05 บาท

ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ให้อาหารในการผลิตกระจ่ายขุน 1 ตัว = 0.17 บาท

2.1.6 อุปกรณ์ให้น้ำ จากการสำรวจอุปกรณ์ในการให้น้ำของผู้เลี้ยงส่วนใหญ่จะใช้ขวด ประกอบกับจุกน้ำสำหรับกระจ่ายใช้ดูดกิน ซึ่งเมื่อคิดราคารวมกัน จะมีมูลค่าประมาณชุดละ 5-8 บาท และคาดว่าจะใช้งานได้ประมาณ 5 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้เฉพาะกรณีค่าอุปกรณ์ให้น้ำในการผลิตลูกกระจ่าย 1 ตัว ใช้ 0.06 บาท การคำนวณค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ให้น้ำต่อกระจ่ายขุน 1 ตัว = 0.20 บาท

ตารางที่ 4.11 จำนวนพ่อพันธุ์กระต่ายพันธุ์ต่าง ๆ ที่นิยมเลี้ยง

พันธุ์กระต่าย	จำนวน (ตัว)	ร้อยละ
1. นิวซีแลนด์ไวท์	115	30.74
2. แคลิฟอร์เนียน	77	20.58
3. พันเมือง	72	19.25
4. ลูกผสม	37	9.88
5. อเมริกันเซเบิล	22	5.88
6. แองโกล่า	10	2.67
7. ซินซิลล่า	8	2.14
8. อิงลิชสปอต	6	1.60
9. พาโลมิน	5	1.34
10. เบลเยี่ยมแอร์	3	0.80
11. ไม่ทราบพันธุ์	26	6.95

ที่มา : จากการสำรวจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 จำนวนแม่พันธุ์กระต่ายพันธุ์ต่าง ๆ ที่นิยมเลี้ยง

พันธุ์กระต่าย	จำนวน (ตัว)	ร้อยละ
1. พันเมือง	706	22.66
2. นิวซีแลนด์ไวท์	676	21.69
3. ลูกผสม	545	17.49
4. แคลิฟอร์เนีย	372	11.93
5. ซินซิลล่า	180	5.78
6. ดัช	120	3.85
7. อเมริกันเซเบิล	100	3.21
8. พาโลมโน	100	3.21
9. แองโกลา	45	1.44
10. เบลเยียมแฮร์	35	1.12
11. อิงลิชสปอต	5	0.16
12. ไม่ทราบพันธุ์	232	7.45

ที่มา : จากการสำรวจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.7 อุปกรณ์ผสมอาหาร จากการสำรวจพบว่ามีผู้เลี้ยงบางรายเท่านั้นที่ใช้ -
เนื่องจากต้องผสมอาหารสำหรับให้กระต่ายกินเอง อุปกรณ์นี้มีราคาใบละ 80 - 100 บาท และ
โดยมากจะเป็นกะละมัง ซึ่งคาดว่าจะใช้งานได้ประมาณ 5 ปี

ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ผสมอาหารเฉลี่ยต่อลูกกระต่าย 1 ตัว = 0.04 บาท

ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ผสมอาหารเฉลี่ยต่อกระต่ายขุน 1 ตัว = 0.14 บาท

2.1.8 อุปกรณ์เก็บอาหาร จากการสำรวจอุปกรณ์สำหรับเก็บอาหารกระต่ายของ
ผู้เลี้ยง พบว่าส่วนใหญ่มักจะใช้ถังเก็บลักษณะต่างๆ กัน มีราคาตั้งแต่ 10 - 60 บาท ซึ่งคาดว่า
จะมีอายุการใช้งานได้ประมาณ 5 ปี

ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์เก็บอาหารเฉลี่ยต่อลูกกระต่าย 1 ตัว = 0.005 บาท

ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์เก็บอาหารเฉลี่ยต่อกระต่ายขุน 1 ตัว = 0.02 บาท

2.1.9 รั้งคลอด จากการสำรวจพบว่ารั้งคลอดสำหรับแม่กระต่ายคลอดลูก ส่วนใหญ่
ผู้เลี้ยงจะประกอบขึ้นเอง โดยทำกะบะไม้สี่เหลี่ยม ขนาดกว้างยาวพอประมาณ มีมูลค่าตั้งแต่
5-30 บาท คาดว่าจะมีอายุการใช้งานได้ประมาณ 5 ปี

ค่าเสื่อมราคารั้งคลอดเฉลี่ยต่อลูกกระต่าย 1 ตัว = 0.20 บาท

2.1.10 ค่าภาษีที่ดิน จากการสำรวจผู้เลี้ยงกระต่าย มีที่ดินถือครองเป็นของตนเอง
ตั้งแต่ 35 ตารางวา ถึง 7 ไร่ ซึ่งในจำนวนที่ดินทั้งหมดนี้ ผู้เลี้ยงไม่ได้นำมาเลี้ยงกระต่ายอย่าง
เดียว ทั้งนี้ได้ใช้ไปในการสร้างที่อยู่อาศัยและประกอบกิจการอย่างอื่นด้วย ซึ่งจะต้องเสียค่าภาษี
โดยประมาณ ตั้งแต่ 10 - 100 บาทต่อปี

ค่าภาษีที่ดินคิดเฉลี่ยให้ลูกกระต่าย 1 ตัว = 0.05 บาท

ค่าภาษีที่ดินคิดเฉลี่ยให้กระต่ายขุน 1 ตัว = 0.17 บาท

2.2 ต้นทุนผันแปร หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่มีแนวโน้มจะผันแปรโดยตรงกับจำนวน
กระต่ายที่เลี้ยง เช่น ค่าอาหาร ค่ายารักษาโรค ค่าขนส่ง และค่าแรงงาน เป็นต้น ซึ่งสามารถ
แบ่งค่าใช้จ่ายของต้นทุนผันแปรได้ดังนี้

2.2.1 ค่าอาหาร ผู้เลี้ยงจะให้อาหารที่ใช้เลี้ยงกระต่ายเป็น 2 ลักษณะคือ
บางรายจะให้อาหารเพียงชนิดเดียว ส่วนบางรายจะให้อาหารผสม โดยส่วนใหญ่จะนำวัตถุดิบมา
ผสมเอง แต่ทั้งนี้กรให้อาหารทั้ง 2 ลักษณะ มักจะให้อาหารพวกหญ้าแก่กระต่ายควบคู่ไปด้วย

ส่วนใหญ่หญ้าที่ใช้เลี้ยงกระต่ายจะเป็นหญ้าขน สำหรับอาหารที่ผู้เลี้ยงโดยส่วนรวมใช้เลี้ยงกระต่าย
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นั้น สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ อาหารชั้น และอาหารอัดเม็ด สำหรับอาหารชั้น ได้แก่ จำพวกกากเต้าหู้ รำ ปลายข้าว บางรายใช้อาหารที่สามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น จำพวกกล้วย หรือเศษผักต่างๆ เป็นต้น สำหรับอาหารอัดเม็ด ส่วนใหญ่มักจะใช้อาหารหมูในการเลี้ยง

ค่าอาหารสำหรับพ่อพันธุ์-แม่พันธุ์โดยเฉลี่ยต่อปี = 98.16 บาท

ค่าอาหารสำหรับผลิตลูกกระต่ายตั้งแต่แรกเกิดจนถึงหย่านม 1 ตัว ^{1/} = 5.05 บาท

ค่าอาหารสำหรับเลี้ยงกระต่ายหลังหย่านมจนเป็นกระต่ายขุน (2 เดือน) โดยเฉลี่ยเท่ากับ 35.17 บาท

2.2.2 ค่ายารักษาโรค สภาพการเลี้ยงกระต่ายของเมืองไทย การใช้ยาจะเป็นยารักษามากกว่ายาป้องกัน เนื่องจากโดยสภาพที่แท้จริงของการเลี้ยงกระต่าย จะไม่ค่อยมีโรคติดต่อหรือโรคระบาด ดังนั้นการใช้ยาล้วนใหญ่จึงเป็นยาที่ใช้รักษา เมื่อกระต่ายมีอาการป่วยหรือเป็นโรคเท่านั้น ซึ่งแตกต่างกับสัตว์เลี้ยงอื่นๆ เช่น ไก่ หรือสุกร ซึ่งต้องมีการใช้ยาป้องกันเป็นระยะ ๆ ดังนั้นต้นทุนในส่วนนี้ของกระต่ายจึงมีไม่มากนัก ยาที่ผู้เลี้ยงใช้แยกออกได้เป็น ยาปฏิชีวนะ และยาสำหรับรักษาโรคผิวหนังหรือซึ่กลาก ยาพ่นไรหู เป็นต้น สำหรับยาปฏิชีวนะ มียาจำพวก นิโอพาร์มาซีน เอนเรกซ์มีซิน ยาพวกนี้สามารถรักษาครอบคลุมอาการ เช่น รักษาอาการเป็นหวัด หรืออาการท้องเสีย และยานะคะชัน สำหรับรักษาแผล

ค่ายาสำหรับลูกกระต่ายตั้งแต่แรกเกิดจนถึงหย่านม 1 ตัว = 0.27 บาท

ค่ายาสำหรับกระต่ายหลังหย่านมจนเป็นกระต่ายขุน (ประมาณ 2 เดือน) = 0.88 บาท

2.2.3 ค่าขนส่ง ในการเลี้ยงกระต่าย จะต้องเสียค่าขนส่งในการดำเนินงานได้แก่ ค่าขนส่งในการซื้ออาหารให้แก่กระต่าย ค่าขนส่งในการนำกระต่ายไปจำหน่าย (ในกรณีที่เป็นผู้ขายส่งด้วย) ซึ่งอาจนำไปจำหน่ายในรูปกระต่ายเป็นตัวๆ (กระต่ายมีชีวิต) หรือในรูปของกระต่ายชำแหละ เป็นต้น จากกรสำรวจผู้เลี้ยงแต่ละราย จะต้องเสียค่าขนส่งต่อเดือน ประมาณ ตั้งแต่ 10-200 บาท

ค่าขนส่งคิดเฉลี่ยให้ลูกกระต่าย 1 ตัว = 0.39 บาท

ค่าขนส่งคิดเฉลี่ยให้กระต่ายขุน 1 ตัว = 1.28 บาท

^{1/}หมายเหตุ ค่าอาหารที่ใช้จ่ายเพื่อผลิตลูกกระต่ายตั้งแต่แรกเกิดถึงหย่านมคือ ค่าอาหารของ

พ่อแม่พันธุ์ในช่วงเวลาดังกล่าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.4 ค่าจ้างแรงงาน จากการสำรวจพบว่า แรงงานส่วนใหญ่ในการเลี้ยงกระต่ายของผู้เลี้ยงกระต่ายแต่ละราย จะใช้แรงงานในครอบครัว จะมีบางส่วนที่ใช้แรงงานจ้าง โดยจ้างเป็นรายวันและรายเดือน และแรงงานแต่ละคนจะทำหน้าที่เกือบทุกอย่างในการเลี้ยง จากการสำรวจพบว่า ผู้เลี้ยงส่วนใหญ่มิได้เลี้ยงกระต่ายเป็นอาชีพหลัก การใช้เวลาทำงานจึงใช้เวลาทำงานเพียงบางส่วน ดังนั้นกรประเมินอัตราค่าจ้างแรงงาน จึงได้จากการสังเกตการใช้แรงงานเต็มที่ สม่าเสมอ ในภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ คณะ เทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ประกอบด้วยแรงงาน 1 คน เลี้ยงกระต่าย 200 ตัว ใช้เวลาโดยเฉลี่ย 3.71 ชม.ต่อวัน

ค่าจ้างแรงงานคิดเฉลี่ยให้ลูกกระต่าย 1 ตัว = 2.21 บาท

ค่าจ้างแรงงาน คิดเฉลี่ยให้กระต่ายหลังหย่านมจนเป็นกระต่ายขุน = 7.20 บาท

2.2.5 ค่าน้ำและค่าไฟฟ้า จากการสำรวจสภาพการเลี้ยงพบว่าผู้เลี้ยงส่วนใหญ่จะใช้น้ำจากบ่อ ซึ่งไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ในกรณีของการใช้ไฟฟ้า ผู้เลี้ยงมักใช้หลอดไฟฟ้านีออน ติดในโรงเรือนสำหรับเปิดในตอนกลางคืนเพียงหลอดเดียวหรือ 2 หลอด บางรายไม่ได้ใช้ไฟฟ้าเลย สำหรับผู้เลี้ยงที่ใช้หลอดไฟฟ้านีออนสำหรับติดในโรงเรือน

ค่าไฟฟ้าคิดเฉลี่ยให้ลูกกระต่าย 1 ตัว = 0.37 บาท

ค่าไฟฟ้าคิดเฉลี่ยให้กระต่ายหลังหย่านมจนเป็นกระต่ายขุน = 1.20 บาท

ผลการสำรวจต้นทุนการผลิตกระต่ายข้างต้น จะเห็นได้ว่าต้นทุนการผลิตลูกกระต่าย มีต้นทุนทั้งสิ้น 13.32 บาท และการผลิตกระต่ายตั้งแต่แรกเกิดจนถึงระยะขุนขายได้ มีต้นทุนทั้งสิ้น 66.30 บาท และไม่ว่าจะเป็นการผลิตลูกกระต่ายหลังหย่านม หรือกระต่ายขุน ล้วนแต่มีส่วนของต้นทุนผันแปรสูงกว่าต้นทุนคงที่ ต้นทุนการผลิตผันแปรที่สำคัญ ได้แก่ ค่าอาหาร และค่าแรงงาน โดยการผลิตลูกกระต่ายหลังหย่านม เสียค่าอาหารร้อยละ 37.91 ค่าแรงงานร้อยละ 16.59 ส่วนการผลิตกระต่ายตั้งแต่แรกเกิดจนเป็นกระต่ายขุน เสียค่าอาหารร้อยละ 60.67 และค่าแรงงานร้อยละ 14.19 (ตารางที่ 4.14)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.13 สรุปลักษณะการผลิตกระดาษ

รายการ	ลูกกระดาษ (บาท/ตัว)	ร้อยละ	กระดาษขุน* (บาท/ตัว)	ร้อยละ
1. ต้นทุนคงที่	5.03	37.76	7.25	13.68
ค่าเสื่อมราคาโรงเรือน	1.16	8.71	3.77	7.12
ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร	0.86	6.46	2.78	5.25
ค่าเสื่อมราคาพ่อพันธุ์	0.09	0.68	-	-
ค่าเสื่อมราคาแม่พันธุ์	2.51	18.84	-	-
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ให้อาหาร	0.05	0.38	0.17	0.32
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ให้น้ำ	0.06	0.45	0.20	0.37
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ผสมอาหาร	0.04	0.30	0.14	0.26
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์เก็บอาหาร	0.005	0.40	0.02	0.40
ค่าเสื่อมราคารั้วคอก	0.20	1.50	-	-
ค่าภาษีที่ดิน	0.05	0.38	0.17	0.32
2. ต้นทุนผันแปร	8.29	62.24	45.73	86.32
ค่าอาหาร	5.05	37.91	35.17	66.38
ค่ายารักษาโรค	0.27	2.03	0.88	1.66
ค่าขนส่ง	0.39	2.93	1.28	2.42
ค่าแรงงาน	2.21	16.59	7.20	13.59
ค่าไฟฟ้า	0.37	2.78	1.20	2.27
รวมต้นทุนทั้งหมด	13.32	100	52.98	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 หมายเหตุ : * กระดาษขุนหมายถึง กระดาษที่เลี้ยงตั้งแต่หลังหยานนมแล้วต่ออีก 2 เดือน
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.14 ต้นทุนการผลิตกระดาษ ตั้งแต่แรกเกิดจนเป็นกระดาษขุ่น

รายการ	บาท/ตัว	ร้อยละ
1. ต้นทุนคงที่	12.28	18.52
ค่าเสื่อมราคาโรงเรือน	4.93	7.44
ค่าเสื่อมราคากรงเลี้ยง	3.64	5.49
ค่าเสื่อมราคาพ่อพันธุ์	0.09	0.14
ค่าเสื่อมราคาแม่พันธุ์	2.51	3.79
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ให้อาหาร	0.22	0.33
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ให้น้ำ	0.26	0.39
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ผสมอาหาร	0.18	0.27
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์เก็บอาหาร	0.03	0.05
ค่าเสื่อมราคารางคลอด	0.20	0.30
ค่าภาษีที่ดิน	0.22	0.33
2. ต้นทุนผันแปร	54.02	81.48
ค่าอาหาร	40.22	60.67
ค่ายารักษาโรค	1.15	1.73
ค่าขนส่ง	1.67	2.52
ค่าแรงงาน	9.41	14.19
ค่าไฟฟ้า	1.57	2.37
ต้นทุนทั้งหมด	66.30	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การตลาดกระต่าย

3.1 รูปแบบการจำหน่าย

จากจำนวนผู้เลี้ยงกระต่ายทั้งสิ้น 28 ราย พบว่าผู้เลี้ยงจำนวน 10 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 35.71 จะจำหน่ายผลผลิตของตนให้แก่ผู้ขายปลีก รองลงมาร้อยละ 28.57 จะจำหน่ายให้แก่ผู้รวบรวมในท้องถิ่น มีเพียงร้อยละ 14.29 ที่จำหน่ายให้แก่ผู้รวบรวมต่างท้องถิ่น ส่วนอีกร้อยละ 14.19 จำหน่ายให้แก่แหล่งอื่นๆ ได้แก่ ขายเองที่จุดจักร และให้ขายแก่พ่อค้าขายหนัง ที่เหลือร้อยละ 7.14 ขอสงวนไว้ไม่ตอบคำถามข้อนี้ (ตารางที่ 4.15)

สำหรับผู้ขายกระต่ายให้แก่ผู้ขายปลีก จำนวน 10 ราย นั้นพบว่ามากถึง 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 40 ของผู้ที่ขายให้แก่ผู้ขายปลีกขายให้ตลาดสด อีก 3 รายคิดเป็นร้อยละ 30 ขายให้ร้านอาหารป้า และส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 30 พ่อค้าที่รับซื้อจะมารับซื้อถึงฟาร์ม (ตารางที่ 4.16)

3.2 การทำหน้าที่เป็นผู้รวบรวมผลผลิต

เนื่องจากกรเลี้ยงกระต่ายนั้นยังอยู่ในวงจำกัด ผู้เลี้ยงกระต่ายจึงมักมีไม่กี่รายและมักจะรู้จักกัน ทำให้ผู้เลี้ยงกระต่ายบางรายทำหน้าที่ทางด้านการตลาดควบคู่ไปด้วย คือทำหน้าที่ในการรวบรวมผลผลิตจากผู้ผลิตรายอื่น ๆ แล้วจัดจำหน่ายต่อไปอีกทอดหนึ่ง โดยร้อยละ 25 ของผู้เลี้ยงกระต่ายที่สำรวจ จะทำหน้าที่รวบรวมผลผลิตเองด้วย ส่วนร้อยละ 42.86 ไม่ทำหน้าที่ทางด้านการตลาดดังกล่าว

ในจำนวนผู้เลี้ยงที่ทำหน้าที่ทางด้านการตลาด โดยการรวบรวมผลผลิตด้วยนั้น ร้อยละ 57.14 จำหน่ายผลผลิตให้ผู้ขายปลีก ส่วนที่เหลือจะจำหน่ายผลผลิตที่รวบรวมได้ให้แก่ผู้รวบรวมในท้องถิ่น และต่างท้องถิ่น และขายให้พ่อค้าส่งออก (ตารางที่ 4.17)

3.3 ลักษณะของกระต่ายที่จำหน่าย

ถ้าพิจารณาในแง่ของการพัฒนาผลิตภัณฑ์แล้ว กระต่ายนับว่ามีการพัฒนาผลิตภัณฑ์น้อยมาก เมื่อเทียบกับเนื้อสัตว์ชนิดอื่นๆ เพราะผู้เลี้ยงมักจะขายกระต่ายในลักษณะที่มีชีวิตอยู่ถึงร้อยละ 67.86 มีเพียงร้อยละ 14.29 เท่านั้นที่ขายในลักษณะกระต่ายชำแหละโดยไม่แยกชิ้นส่วน ไม่มีผู้เลี้ยงแม้แต่รายเดียวที่ขายกระต่ายชำแหละโดยแยกชิ้นส่วน หรือเป็นลักษณะเนื้อแปรรูป (ตารางที่ 4.18)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.15 รูปแบบการจำหน่าย

ผู้รับซื้อกระดาษ	จำนวนผู้เลี้ยง	ร้อยละ
ผู้ขายปลีก	10	35.71
ผู้รวบรวมในท้องที่	8	28.57
ผู้รวบรวมต่างท้องที่	4	14.29
อื่นๆ	4	14.29
ไม่ตอบ	2	7.14
รวม	28	100

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.16 สถานที่จำหน่ายเนื้อกระดาษแก่ผู้ขายปลีก หรือนำไปประกอบอาหาร

สถานที่จำหน่าย	จำนวนผู้เลี้ยง	ร้อยละ
ร้านอาหารป่า	3	30
ตลาดสด	4	40
พ่อค้ารับซื้อที่ฟาร์ม	3	30
รวม	28	100

ที่มา : จากการสำรวจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น. ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.17 แหล่งจำหน่ายกระดาษของผู้เลี้ยงที่เป็นผู้รวบรวมผลผลิตเอง

จำหน่ายให้แก่	จำนวนผู้เลี้ยง	ร้อยละ
ผู้ขายปลีก	4	57.14
ผู้รวบรวมในท้องที่รายอื่นๆ	1	14.29
ผู้รวบรวมต่างท้องที่	1	14.29
พ่อค้าส่งออก	1	14.29
รวม	7	100

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.18 ลักษณะของกระดาษที่จำหน่าย

ลักษณะ การจำหน่าย	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
กระดาษขำแหละ	4	14.29
กระดาษมีขีด	19	67.86
ไม่ตอบ	5	17.86
รวม	28	100

ที่มา : จากการสำรวจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 ทศนะ เกี่ยวกับความคิดในการแปรรูปเนื้อกระท้าย

จากการสำรวจพบว่าผู้เลี้ยงเพียงร้อยละ 32.14 เท่านั้นที่มีความคิดจะแปรรูปเนื้อกระท้าย ส่วนอีกร้อยละ 17.86 และร้อยละ 50 ยังไม่มีความคิดที่จะแปรรูปเนื้อกระท้าย และไม่ออกความคิดเห็นตามลำดับ (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19 ทศนะ เกี่ยวกับความคิดที่จะแปรรูปเนื้อกระท้าย

ความคิดที่จะแปรรูปเนื้อกระท้ายของผู้เลี้ยง	จำนวนผู้เลี้ยง	ร้อยละ
มี	9	32.14
ไม่มี	5	17.86
ไม่ตอบ	14	50
รวม	28	100

ที่มา : จากการสำรวจ

3.5 การตกลงซื้อขายระหว่างผู้เลี้ยงกระท้ายและพ่อค้า

ในการซื้อผลผลิตกระท้ายระหว่างผู้เลี้ยงกับพ่อค้า พบว่าผู้เลี้ยงจำนวนร้อยละ 50 มีการตกลงซื้อขายกันก่อน สำหรับผู้เลี้ยงอีกร้อยละ 35.71 ไม่ได้มีการตกลงซื้อขายกันก่อน ส่วนผู้เลี้ยงอีกร้อยละ 14.29 ไม่ตอบคำถามในข้อนี้ (ตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.20 การตกลงซื้อขายระหว่างผู้เลี้ยงกระท้ายกับพ่อค้า

การซื้อขาย	จำนวนผู้เลี้ยง	ร้อยละ
มีการตกลงกันก่อน	14	50
ไม่มีการตกลงกันก่อน	10	35.71
ไม่ตอบ	4	14.29
รวม	28	100

ที่มา : จากการสำรวจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.6 ราคากระต่ายภายในประเทศ

จากการสำรวจพบว่า ราคากระต่ายและผลิตภัณฑ์จากกระต่ายมีช่วงห่างของราคาแตกต่างกันมาก ดังเช่น พ่อพันธุ์กระต่ายจะมีราคาตั้งแต่ 40 ถึง 440 บาท ซึ่งความแตกต่างของราคานี้ก็ขึ้นอยู่กับพันธุ์ และคุณภาพของกระต่ายด้วย แม้แต่กระต่ายขุน พ่อแม่พันธุ์ หรือ ลูกกระต่ายก็ตาม ต่างก็มีราคาแตกต่างกันมาก ซึ่งราคาเหล่านี้จะมีผลกระทบต่อผลตอบแทนที่ผู้เลี้ยงควรจะได้รับ ดังนั้นเพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงคุ้มกับการลงทุน ผู้เลี้ยงจึงควรศึกษาถึงความแตกต่างในเรื่องของราคา ก่อนที่จะตัดสินใจเลี้ยง สำหรับกระต่ายหลังหย่านมมีมูลค่าขายตัวละ 15-30 บาท กระต่ายขุนมูลค่าขาย 80-150 บาท แต่ถ้าขิงน้ำหนักขายจะขายได้กิโลกรัมละ 35-40 บาท กระต่ายขุน 1 ตัว มีน้ำหนักประมาณ 2-2.5 ก.ก. สำหรับผลิตภัณฑ์จากกระต่าย เช่น หนังกระต่าย ถ้าเป็นหนังดิบขายได้มีนละประมาณ 15 บาท ถ้าเป็นหนังฟอกเกรด มีนละ 100-110 บาท เกรด มีนละ 80-90 บาท (ตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.21 ราคาขายกระต่ายภายในประเทศ

ประเภท	ราคาขาย	
	บาท/ตัว	บาท/ก.ก.
1. กระต่ายมีชีวิต		
- ลูกกระต่าย	15-30	-
- กระต่ายขุน	80-150	35-40
- พ่อพันธุ์	40-440	-
- แม่พันธุ์	40-350	-
- กระต่ายคัดทิ้ง	5-105	30-40
2. กระต่ายชำแหละ	-	46-60
	บาท/มีน	
3. หนังกระต่าย		
- หนังดิบ	15	
- หนังฟอกเกรด	100-110	
- หนังฟอกเกรด	80-90	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องต้นทุนการผลิตและการตลาดกระท้าย พบว่าสภาพการเลี้ยงส่วนใหญ่จะเป็นฟาร์มขนาดเล็ก มีปริมาณการเลี้ยงไม่มากนัก โดยส่วนใหญ่จะใช้เฉพาะแรงงานในครอบครัว จากการศึกษาการเลี้ยงและการจัดการต่าง ๆ สามารถสรุปออกมาได้ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของผู้เลี้ยงกระท้าย จากการศึกษาพบว่าผู้เลี้ยงเป็นเพศชาย ร้อยละ 75 เพศหญิงร้อยละ 25 เพศชายส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 39.29 ไม่ใช่หัวหน้าครอบครัว ผู้เลี้ยงส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 39.29 มีอายุระหว่าง 20-29 ปี การศึกษาส่วนใหญ่จบชั้น ป.4 คิดเป็นร้อยละ 46.43 นอกจากนั้นจบการศึกษาระดับต่างๆ กัน ซึ่งสูงกว่าชั้น ป.4 ด้านการนับถือศาสนาพบว่า ร้อยละ 57.14 นับถือศาสนาพุทธ และร้อยละ 42.86 นับถือศาสนาอิสลาม สถานภาพการสมรส ส่วนใหญ่แต่งงานอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 53.57 จำนวนบุคคลในครอบครัวส่วนใหญ่มี 9-10 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 32.14 แรงงานในครอบครัวที่เลี้ยงกระท้ายส่วนใหญ่มี 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 50 การเลี้ยงกระท้ายของผู้เลี้ยงโดยมากเลี้ยงเป็นอาชีพรอง คิดเป็นร้อยละ 60.71 และสาเหตุที่สนใจกระท้ายของผู้เลี้ยงส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 42.86 เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้

2. ต้นทุนการผลิต ประกอบด้วย

2.1 ต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าเสื่อมราคาของโรงเรือน เครื่องมือ อุปกรณ์ และสิ่งเอื้ออำนวยในการเลี้ยงกระท้าย รวมทั้งค่าภาษีที่ดิน

2.2 ต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าอาหาร ค่ายารักษาโรค ค่าขนส่ง ค่าจ้าง-แรงงาน ค่าไฟฟ้า

จากการศึกษาพบว่า ต้นทุนทั้งหมดสำหรับเลี้ยงลูกกระท้าย ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงหย่านม 1 ตัว เท่ากับ 13.32 บาท ประกอบด้วยต้นทุนคงที่เท่ากับ 5.03 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 37.76 ของต้นทุนทั้งหมด และต้นทุนผันแปรเท่ากับ 8.29 หรือคิดเป็นร้อยละ 62.24 ของต้นทุนทั้งหมด สำหรับการเลี้ยงกระท้ายหลังหย่านมจนเป็นกระท้ายขุน 1 ตัว เท่ากับ 52.98 บาท

ประกอบด้วยต้นทุนคงที่เท่ากับ 7.25 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 13.68 ของต้นทุนทั้งหมดและต้นทุน
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนำไปใช้ประโยชน์อื่นใดเป็นการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผันแปรเท่ากับ 45.73 บาทหรือคิดเป็นร้อยละ 86.32 ของต้นทุนทั้งหมด ส่วนต้นทุนทั้งหมดสำหรับเลี้ยงกระต่ายตั้งแต่แรกเกิดจนเป็นกระต่ายขุน 1 ตัว เท่ากับ 66.30 บาทประกอบด้วยต้นทุนคงที่เท่ากับ 12.28 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 18.52 ของต้นทุนทั้งหมด และต้นทุนผันแปรเท่ากับ 54.02 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 81.48 ของต้นทุนทั้งหมด จะสังเกตเห็นได้ว่า ในการผลิตจะเสียค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนผันแปรสูงกว่าต้นทุนคงที่มาก

3. การตลาด พบว่าผู้เลี้ยงส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 35.71 จำหน่ายกระต่ายที่ผลิตได้ให้แก่ผู้ขายปลีก รองลงมา ร้อยละ 28.57 จำหน่ายให้แก่ผู้รวบรวมในท้องที่ ผู้เลี้ยงส่วนใหญ่หรือร้อยละ 42.86 ไม่ได้เป็นผู้รวบรวมผลผลิตเพื่อจำหน่าย ส่วนผู้เลี้ยงร้อยละ 25 เป็นผู้รวบรวมเองด้วย และส่วนมากจะจำหน่ายต่อให้แก่ผู้ขายปลีก ลักษณะของกระต่ายที่จำหน่าย ร้อยละ 67.86 จำหน่ายในรูปกระต่ายมีชีวิต และร้อยละ 14.29 จำหน่ายในรูปกระต่ายชำแหละ ซึ่งส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ 40 จะจำหน่ายในตลาดสด แต่ทั้งนี้ร้อยละ 32.14 มีความคิดที่จะแปรรูปเนื้อกระต่าย สำหรับการซื้อขายระหว่างผู้เลี้ยงกับพ่อค้า ส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 50 จะมีการตกลงกันก่อน ส่วนร้อยละ 35.71 ไม่มีการตกลงกันก่อนในเรื่องนี้

4. ราคาจำหน่าย การจำหน่ายกระต่ายมี 2 ลักษณะคือ จำหน่ายในรูปกระต่ายมีชีวิต และในรูปกระต่ายชำแหละหรือเนื้อกระต่าย ซึ่งจากการสำรวจผู้เลี้ยงส่วนใหญ่จะจำหน่ายในรูปกระต่ายมีชีวิต โดยมีราคาการจำหน่ายทั้ง 2 ลักษณะ เป็นดังนี้

4.1 กระต่ายมีชีวิต พบว่าราคาจำหน่ายลูกกระต่ายหลังหย่านม ประมาณตัวละ 15-30 บาท กระต่ายรุ่นมีราคาตั้งแต่ตัวละ 50-200 บาท หรือจำหน่ายเป็นกิโลกรัมๆ ละ 40-90 บาท มีน้ำหนักประมาณตัวละ 1.5-2.5 ก.ก. กระต่ายขุนมีราคาตัวละ 80-150 บาท หรือจำหน่ายเป็นกิโลกรัม ๆ ละ 35-40 บาท น้ำหนักตัวประมาณตัวละ 2 ก.ก. พ่อพันธุ์มีราคาตัวละ 40-440 บาท และแม่พันธุ์มีราคาตัวละ 40-350 บาท กระต่ายตัดทิ้งมีราคาตัวละ 5-105 บาท หรือขายเป็นกิโลกรัม ๆ ละ 30-40 บาท

4.2 กระต่ายชำแหละ กระต่ายชำแหละหรือเนื้อกระต่ายมีราคาขายส่ง หรือราคาที่พักฟาร์ม ประมาณกิโลกรัมละ 42-60 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับราคาหนังกะต่าย พบว่าหนังกะต่ายดิบมีราคาจำหน่ายฝึนละ 15 บาท และหนังกะต่ายฟอกมี 2 เกรด คือ เกรด เอ. ราคาฝึนละ 100 - 110 บาท และ เกรด บี. ราคาฝึนละ 80 - 90 บาท

ปัญหา

ปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ผู้เลี้ยงกะต่ายที่สำคัญคือ ปัญหาด้านการตลาด สำหรับผู้ที่ต้องการจะเลี้ยงกะต่ายเพื่อจำหน่ายเนื้อ หรือกะต่ายชำแหละอย่างจริงจัง ยังขาดแหล่งที่จะรองรับผลผลิตที่มีความแน่นอนและสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่การบริโภคเนื้อกะต่ายภายในประเทศยังไม่เป็นที่แพร่หลายและปริมาณการบริโภคไม่สม่ำเสมอ ดังนั้นการเลี้ยงส่วนใหญ่จึงยังคงเป็นการเลี้ยงเพื่อจำหน่ายลูกกะต่ายหลังหย่านมสำหรับผู้ซื้อนำไปเลี้ยงไว้ดูเล่นเพื่อความเพลิดเพลิน ถึงกระนั้นการเลี้ยงเพื่อจำหน่ายในลักษณะนี้ก็ยังคงมีปัญหา เนื่องจากความไม่แน่นอนด้านราคา ซึ่งบางช่วงราคาจะตกมาก เนื่องจากการมีการผลิตลูกกะต่ายออกสู่ตลาดมาก โดยตลาดใหญ่ได้แก่ สวนจตุจักร

สำหรับด้านตลาดต่างประเทศซึ่งต้องการนำเข้าเนื้อกะต่ายจากประเทศไทย ผู้เลี้ยงของไทยก็ไม่สามารถตอบสนองอุปสงค์ของตลาดต่างประเทศได้ เนื่องจากปริมาณการผลิตยังต่ำมาก ไม่เพียงพอแก่ความต้องการของตลาดต่างประเทศ ทำให้ขาดศักยภาพ (Potential) ในการส่งออก

ในด้านการผลิต ส่วนใหญ่จะยังไม่ค่อยประสบปัญหามากนัก เนื่องจากการใช้ต้นทุนในการผลิตยังต่ำอยู่ เพราะผู้เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นผู้เลี้ยงรายย่อย หรือเลี้ยงแบบหลังบ้าน มีปริมาณการเลี้ยงไม่มาก ผู้เลี้ยงสามารถใช้วัตถุดิบราคาถูกหรือหาได้ง่ายในท้องถิ่น นำมาเป็นอาหารสำหรับใช้เลี้ยงกะต่าย เช่น จ้ำพวกกกกั่วเหลือง เศษผักต่างๆ กล้วย รวมทั้งหญ้าจ้ำพวกหญ้าขน เป็นต้น แต่สำหรับผู้ที่มีผลิตเป็นกรค้า หรือสนใจที่จะผลิตในรูปแบบการค้าอย่างจริงจัง อาจจะประสบปัญหาในเรื่องนี้ได้ ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้ เป็นเพียงข้อมูลหรือแนวทางสำหรับผู้ที่ต้องการจะดำเนินงานฟาร์มหรือประกอบการในด้านนี้เท่านั้น ถ้าหากจะมีการลงทุนผลิตเนื้อกะต่ายอย่างจริงจัง ก็ควรจะได้มีการศึกษาในรายละเอียด เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตโดยวิธีต่างๆ ที่แตกต่างกัน เช่น วิธีการใช้อาหารในแต่ละประเภท เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการผลิต

1.1 ควรเพิ่มปริมาณการผลิต โดยให้มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มหรือสมาคมผู้เลี้ยงกระต่ายให้มากขึ้นกว่าปัจจุบัน เพื่อร่วมมือกันในด้านการผลิตให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีปริมาณเพียงพอแก่ความต้องการของตลาดต่างประเทศ และจัดจำหน่ายในประเทศด้วย

1.2 ด้านวิชาการ รัฐบาลควรส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าหรือวิจัยในด้านนี้ เพื่อที่จะสนับสนุนให้มีการผลิตขึ้นในรูปแบบการค้าอย่างจริงจัง และสามารถสร้างความมั่นใจแก่ผู้ลงทุนได้

1.3 สำหรับเกษตรกร ควรพยายามสร้างมูลค่าเพิ่มในการเลี้ยงกระต่ายให้มากขึ้น จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่ายิ่งเกษตรกรสร้างมูลค่าเพิ่มในการเลี้ยงกระต่ายมากขึ้น ก็จะได้รับผลตอบแทนสูงขึ้น กล่าวคือ เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนการผลิต และราคาผลผลิตที่ขายได้ (ตารางที่ 4.13 และตารางที่ 4.21) พบว่าการขายกระต่ายขุนให้ผลตอบแทนสูงกว่าการขายลูกกระต่าย และการขายกระต่ายชำแหละและหนังกระต่ายฟอก (ฟอกเอง) ให้ผลตอบแทนสูงกว่าการขายกระต่ายขุนมีชีวิต ซึ่งการชำแหละและการฟอกหนังจะเพิ่มต้นทุนการผลิตและเทคโนโลยีอีกเพียงเล็กน้อย (สมศักดิ์ และศรีสกุล, 2526, สมศักดิ์, 2528) แต่ทั้งนี้เกษตรกรจะต้องคำนึงถึงความแน่นอนของตลาด และความเสี่ยงที่จะได้รับจากการขุนกระต่ายแทนการจำหน่ายลูกกระต่าย อีกทั้งความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีในการเลี้ยงกระต่ายขุน การชำแหละ และการฟอกหนัง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มด้วย

2. ด้านการตลาด

2.1 ตลาดในประเทศ อันดับแรกควรเป็นหน้าที่ของรัฐบาล ที่ควรส่งเสริมหรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นคุณค่าในการบริโภคเนื้อกระต่าย เพื่อให้รูปแบบการจำหน่ายเป็นการจำหน่ายเนื้อกระต่ายชำแหละ แทนที่จะเป็นตลาดจำหน่ายลูกกระต่ายเพียงอย่างเดียวซึ่งไม่สามารถประกอบเป็นธุรกิจได้ ต่อจากนั้นควรจัดให้มีสถานที่สำหรับจำหน่ายเนื้อกระต่ายโดยเฉพาะ เช่นเดียวกับการจำหน่ายเนื้อโคหรือเนื้อสุกร ทั้งนี้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ซื้อและผู้ขาย

2.2 ตลาดต่างประเทศ ด้านตลาดต่างประเทศนั้น จะสามารถส่งเนื้อกระต่ายเป็นสินค้าออกได้ ถ้าปริมาณการผลิตเพียงพอและคุณภาพได้มาตรฐาน ฉะนั้น ควรจะให้ความสำคัญ

ในการผลิต ซึ่งควรเป็นหน้าที่ของรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ด้านการเกษตรที่เกี่ยวข้องในการที่จะให้การส่งเสริมในด้านนี้ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งไปสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- คำนวม นกแก้ว. 2520. การเลี้ยงกระต่ายเพื่อการค้า. สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : กรุงเทพฯ.
- ชวนิศนดากร วรวรรณ และคณะ. 2528. การเลี้ยงกระต่าย. ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรม การเกษตรแห่งชาติ : กรุงเทพฯ.
- ประยูร บุญประเสริฐ, นินนาท โอปารวรรุฒิ และ นายสวรรค์ เรืองวิเศษ. 2523. ทัศนคติที่มีต่อการบริโภคเนื้อกระต่ายของประชากรในกรุงเทพมหานคร. รายงานผลการวิจัย. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สมศักดิ์ บัญชูชัย. 2528. การเลี้ยงกระต่าย. คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง : กรุงเทพฯ.
- สมศักดิ์ บัญชูชัย และ ทรงศักดิ์ ต้นพิพัฒน์, "การศึกษาสมรรถภาพการให้ผลผลิตของกระต่ายพื้นเมือง และกระต่ายลูกผสมแคลิฟอร์เนีย", วารสารเกษตรพระจอมเกล้า. - 2 (พฤษภาคม 2527), 41-46.
- สมศักดิ์ บัญชูชัย และ ศรีสกุล วรจันทร์, "การศึกษาวิธีการฟอกหนังกระต่าย", วารสารเกษตรพระจอมเกล้า 1 (มกราคม 2526), 50-56.
- อัททพิลด์ เอช. ดี., "การเลี้ยงกระต่ายในต่างประเทศ", เพื่อนเกษตร. 1 (พฤศจิกายน 2517), 39-43.
- Chule, P.R. 1987. Rabbit production and research in the People's Republic of China. J. Appl. Rabbit Res. 10 : 50-51.
- Lukefahr, S.D. 1985. A note or an estimate of the world's domestic rabbit population. J. Appl. Rabbit Res. 8 : 157.

850101

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้